

Provincia Autonoma de Balsan-Südtirol

Le Statut nü d'Autonomia

Pröma ediziun

Mà 2004

Publiché dala Junta provinziala de Balsan

Direziun de redaziun: Ofize stampa,

39100 Balsan, Palaz provinzial I, Strada Crispi 3,

telefonn: 0471 41 22 10 o 0471 41 22 11

fax: 0471 41 22 20 o 0471 41 22 21

e-mail: LPA@provinz.bz.it

home-page: <http://www.provinz.bz.it>

Diretur responsabl: dr. Franz Volgger

Traduturia: dr.a Ulrike Vittur, en colaboraziun cun l'Istitut Ladin
"Micurà de Rü", San Martin de Tor

Redaziun y elaboraziun: Marika Perathoner-Dal Bosco

Ilustraziun/Pröma plata: M &C/Schwarzer Graphik, Balsan

Layout: M&C, Balsan

Le Statut nū d'Autonomia po incè gnì lit sön la plata internet:

<http://www.provinz.bz.it/LPA>

Stamparia: Tezzele-Print Srl-GmbH, Balsan

Sciöche döttes les atres publicaziuns speziales é chësta publica-
ziun da ciafè debann tl Ofize stampa dla Provinzia, Palaz provin-
zial I, 39100 Balsan, Strada Crispi 3, telefonn 0471 41 22 10/11,
fax 0471/41 22 20/21.

Contignü

Plata

Parores danfora	4
Le Tratat de Paris stlüt jö danter la Talia y l’Austria ai 5 de setëmbër 1946	7
Le Statut spezial dl Trentin-Südtirol	15

Stimades Ladines, stimà Ladins de Südtirol!

Cun la publicaziun dl Statut d'Autonomia tl ladin dla Val Badia ne vëgnel nia ma tignì cunt de na norma d'atuaziun dl Statut y plü avisa dl decret legislatif n. 262, di 22 de mà 2001, mo dantadöt de n bojëgn y de na rajun dla popolaziun ladina. La norma d'atuaziun nominada vëiga danfora che la Regiun Trentin-Südtirol y la Provinzia de Balsan mëss publiché inçe por ladin les desposiziuns de lege y les zircolares che reverda diretamënter la jënt ladina dla Provinzia de Balsan. Sciöche d'atres desposiziuns vëgn inçe chësta ma aplicada tl caje di Ladins dla Val Badia y de Gherdëna y ne vel nia por i Ladins de Fascia.

Chilò se tràtera dla publicaziun dl Statut d'Autonomia te süa forma ajornada cun la lege costituzionala n. 1/2001, cun chëra che i Ladins de Balsan y de Trënt à ciafè la poscibilitè de surantó certes inciaries istituzionales a livel dla Regiun y dla Provinzia y dantadöt d'avèi azès al Govern provincial. I sperun che la publicaziun tl ladin de chësta lege, che é la fondamënta de nosta autonomia, portes pro a na miù adoranza dl lingaz ladin tl'aministrazion publica.

Fora de chël nes augurunse che dōta la popolaziun, mo dantadöt i jogn aprofitëies dla poscibilitè de s'informè te so lingaz por ói che reverda l'autonomia che ti é gnüda conzedüda ales mendranzes de Südtirol.

I orun insciö tó l'ocajun de recordè che l'Ofize chestiuns linguistiches dla Provinzia de Balsan à dal 1997 incà surantut la inciaria de fà traduziuns tl ladin de Gherdëna y dal agost 2003 inçe tl ladin dla Val Badia. Pro chësc sorvisc linguistich alda imprömadedöt laürs de traduziun, la consulënza tl ciamp dl'adoranza dl lingaz scrit, inrescides sön la terminologia, l'elaboraziun de glossars y le svilup de

na banca dać de terminologia aministrativa y iuridica. Gran importanza ti vëgnel dè ala colaboraziun cun rapresentanć de istituziuns culturales desvalies cun le fin de baratè esperiënzes, d'arichì le lingaz ladin y de rovè deboriada pro soluziuns de problems linguistics.

La verjiun dl Statut tl idiom dla Val Badia sciöche inće chëra tl idiom de Gherdëna é da ciafè tl Ofize stampa dla Provinzia. I sun sigüsc che chësta publicaziun portarà pro a aprijé te döt Südtirol tres deplü nosc lingaz ladin inće a nivel aministratif.

Le President dla Provinzia
dr. Luis Durnwalder

L' Assessur provincial
dr. Florian Mussner

Le Tratat de Paris danter la Talia y l' Austria

Le Tratat de Paris danter la Talia y l' Austria

Tratat che é gnü stlüt jö ai 5 de setëmbër 1946 danter le Govern talian y le Govern austriach

Le Tratat é pert integrënta (IV^a injunta) dl Contrat de pêsc stlüt jö ai 10 de forà 1947 a Paris danter la Talia y les forzes aliades. Le Contrat de pêsc é gnü sanzionè dal Presidënt dl Stat provisoro cun decret de lege di 28 de novëmbër 1947, n. 1430 (publiché tl suplemënt ordinar dla Gasëta Ofiziala dla Republica Taliana di 24 de dezëmbër 1947, n. 295).

1. Ai abitané dla Provinzia de Balsan de lingaz todësch y a chi di comuns vijins bilinguai dla Provinzia de Trënt ti spétel la medema avalianza de dërc coche ai abitané de lingaz talian tl cheder dles desposiziuns speziales por la sconanza dl carater etnich, dl svilup cultural y economich dl grup linguistich todësch.

En conformité ai provedimënc legislatifs bele emanà o ciomò da emanè ti vëgnel conzedü ai zitadins de lingaz dla uma todësch en particular:

- a) l'insegnamënt tla scora primara y secundaria te so lingaz dla uma;
- b) l'adoranza sön na basa paritetica di lingaz todësch y talian ti ofizi publics, ti documënc ofiziali sciöche inçe tla toponomastica;
- c) le dërt d' adorè indô i cognoms todësc che é gnüs talianisà ti agn passà;
- d) l'adoranza sön na basa paritetica di dërc por l'amisciun ai ofizi publics cun le fin d'arjunje na destribuziun plü iüsta di

posc de laûr danter i dui grups etnics.

2. Ales popolaziuns di raiuns nominà dessura ti vègnel conzedü l'esercizio de n podèi legislatif y esecutif autonom tl ciamp de sü raiuns. Le cheder, te chël che chësta autonomia gnarà aplicada, gnarà determiné consultan inçe rappresentanc locala dla popolaziun de lingaz todësch.

3. Cun le fin de stabilì na bona relaziun de vijinanza danter l'Austria y la Talia, do avèi consulté le Govern austriach y tl tëmp de n ann dala sotescriziun de chësc Tratat se tol le Govern talian dant:

- a) de regolè danü, te n spirit d'ecuité de comprenjiun la chestiun dles opziuns de zitadinanza che resultëia dal'acordanza danter Hitler y Mussolini dl 1939;
- b) de rovè a n'acordanza por ci che reverda le reconescimënt reziproch dla validité de cer titui de stüde y diploms universitars;
- c) de rovè a na convenziun sön le transit lède de porsones y de marcianzia danter le Tirol dl nord y le Tirol dl est, sides por les ferates co tl lim dl poscibl por les strades;
- d) de stipulé acordanzas speziales por alisiré n trafich de confin plü ampl y n barat local de na cuantité determinada de produc y marcianzia tipics danter l'Austria y la Talia.

Tesc y interpretaziuns dl Tratat de Paris

La verjiun originala dl Tratat de Paris é gnüda scrita por inglesc sciöche al é osservè tla injunta IV dl Contrat de pêsc cun la Talia. Le Tratat é gnü sotescrit dala Talia y dal’Austria ai 5 de setëmber 1946 y é gnü incundé pro la Conferënza de pêsc a Paris ai 6 de setëmber.

Tl articul 90 dl Contrat de pêsc él scrit che ma i tesc por franzesc, inglesc y rusc é autentics. Le Contrat de pêsc cun la Talia é gnü publiché ofizialmënter por talian y inglesc tla ligna “Recueil des Traités. Traités et accords internationaux enregistrés ou classés et inscrits au répertoire ou Secrétariat de l’Organisation des Nations Unies, volum 49, 1950, n. 747 = Treaty Series” dada fora dai Staç Unis d’America sciöch’inçe tl suplemënt ordinar dla Gasëta Ofiziala dla Republica Taliana n. 295 di 24 de dezëmber 1947. Le test todësch dl Tratat de Paris n’é indere mai gnü publiché ofizialmënter.

Leo Weißgerber s’à dè jö a funz cun “problems de formulaziun, de interpretaziun y de traduziun dl Tratat por Südtirol dl 1946” tla publicaziun “Sprachforum, Zeitschrift für angewandte Sprachwissenschaft” (H. Bauvier u. Co. Verlag, Bonn 1961) tl suplemënt n. 1 “Vertragstexte als sprachliche Aufgabe”.

Le Tratat de Paris por inglesc

(cun les sotescriziuns de dr. Karl Gruber, Minister austriach di Afars
cun l'èster y dl Presidënt dl Consëi di Ministri Alcide Degasperi)

1° - German speaking inhabitants of the Bolzano Province and of ⁷⁰~~24~~ neighbouring bilingual townships of the Trento Province will be assured a complete equality of rights with the Italian-speaking inhabitants, with ⁱⁿthe framework of special provisions to safeguard the ethnical character and the cultural and economic development of the German-speaking element.

In accordance with legislation already enacted or awaiting enactment the said German-speaking citizens will be granted in particular:

- (a) elementary and secondary teaching in the mother-tongue;
- (b) parification of the German and Italian languages in public offices and official documents, as well as in bilingual topographic naming;
- (c) the right to re-establish German family names which were italianized in recent years;
- (d) equality of rights as regards the entering upon public offices, with a view to reaching a more appropriate proportion of employment between the two ethnical groups.

2° - The populations of the above mentioned zones will be granted the exercise of an autonomous legislative and executive regional power. The frame within which the said provisions of autonomy will apply, will be drafted in consultation also with local representative German-speaking elements.

3° - The Italian Government, with the aim of establishing good neighbourhood relations between Austria and Italy, pledges itself, in consultation with the Austrian Government and within one year from the signing of the present Treaty:

- (a) to revise in a spirit of equity and broad-mindedness the question of the options for citizenship resulting from the 1939 Hitler-Mussolini agreements;
- (b) to find an agreement for the mutual recognition of the validity of certain degrees and University diplomas;
- (c) to draw up a convention for the free passengers and goods transit between Northern and Eastern Tyrol both by rail and, to the greatest possible extent, by road;
- (d) to reach special agreements aimed at facilitating enlarged frontier traffic and local exchanges of certain quantities of characteristic products and goods between Austria and Italy.

Fischer
5. September 1946

Legg

Le Tratat de Paris por franzesc

ACCORD DEGASPERI-GRUBER

5 Septembre 1946

1) - Les habitants de langue allemande de la Province de Bolzano et ceux des communes voisines bilingues de la Province de Trento seront assurés d'une complète égalité de droits par rapport aux habitants de langue italienne dans le cadre des dispositions spéciales destinées à sauvegarder le caractère ethnique et le développement culturel et économique du groupe de langue allemande.

En conformité avec les dispositions législatives déjà en vigueur ou sur le point de l'être il sera spécialement accordé aux citoyens de langue allemande:

- a) l'enseignement primaire et secondaire dans leur langue maternelle;
- b) la parité des langues italienne et allemande dans les bureaux publics et les documents officiels ainsi que dans la dénomination topographique bilingue;
- c) le droit de rétablir les noms de famille allemands qui ont été italianisés au cours des dernières années;
- d) l'égalité des droits en ce qui concerne l'admission dans les administrations publiques dans la perspective d'atteindre une proportion plus adéquate de l'emploi entre les deux groupes ethniques.

2) - Il est accordé aux populations des zones ci-dessus mentionnées l'exercice d'un pouvoir régional autonome législatif et exécutif. Le cadre dans lequel ces dispositions seront appliquées sera déterminé en consultant aussi les éléments locaux représentatifs de langue allemande.

3) - Le gouvernement italien, dans le but d'établir des relations de bon voisinage entre l'Autriche et l'Italie, s'emploiera, en consultation avec le gouvernement autrichien, et dans le délai d'un an à partir de la signature du présent traité:

- a) à réviser dans un esprit d'équité et de large compréhension la question des options de citoyenneté consécutives aux accords Hitler-Mussolini de 1939;
- b) à trouver un accord pour la reconnaissance mutuelle de la validité de certains titres d'études et diplômes universitaires;
- c) à établir une convention pour la libre circulation des personnes et des biens entre le Nord-Tyrol et le Tyrol oriental à la fois par voie ferrée et dans la mesure la plus large possible par route;
- d) à conclure des accords spéciaux destinés à faciliter l'extension du trafic frontalier et des échanges locaux de certaines quantités de produits et de marchandises caractéristiques entre l'Autriche et l'Italie.

(Archives du Ministère des Affaires Etrangères, Rome; reproduit en italien dans "Il nuovo Statuto di Autonomia", supplément spécial de "Provincia Autonoma Bolzano. Plusieurs rééditions non datées. Traduction L. FRESCHI

Le Statut spezial dl Trentin-Südtirol

§ 4
DECRET DL PRESIDENT DLA REPUBBLICA di 31
d'agost 1972, n. 670 ¹⁾

-
**Aprovaziun dl test unich dles leges costituzionales
che reverda le statut spezial dl Trentin-Südtirol
1972**

LE PRESIDENT DLA REPUBBLICA

do avëi odü l'articul 87 dla Costituziun;
do avëi odü l'articul 66 dla lege costituzionala di 10 de
novëmer 1971, n. 1, che vëiga danfora l'emanaziun dl test
nü dl statut spezial dl Trentin-Südtirol, sciöche al resultëia
dales desposiziuns tla lege costituzionala di 26 de forà
1948, n. 5, cun i mudamënc injuntà dala lege di 31 de
dezëmer 1962, n. 1777, y dales leges costituzionales di 10
de novëmer 1971, n. 1 y di 23 de forà 1972, n. 1;
do avëi aldì la minunga dl Consëi de Stat;
do avëi ascutè le Consëi di Ministri;
sön proposta dl President dl Consëi;

decretëia:

Articul unich

(1) Le test unifiché dles leges che reverda le statut
spezial dl Trentin-Südtirol, injuntè a chèsc decret y odü dal
President dl Consëi di Ministri, é aprovè.

Chèsc decret cun sigil dl Stat gnarà metü ite tla
Racoiüda ofiziala dles leges y di decrec dla Republica
taliana. Vignun a chèl che al ti speta é oblié da le respetè y
da le fà respetè.

Dè a Roma ai 31 d'agost 1972

LEONE

Andreotti

Odü, le verdasigil: *Gonella*

Registré pro la Curt di Cunc ai 8 de novëmer 1972

Ates dl Govern, register n. 253, plata 6 - *Caruso*

¹⁾ Publiché tla G.O. di 20 de novëmer 1972, n. 301.

Test unifiché dles leges sòn le Statut spezial dl Trentin-Südtirol

TITUL I

Costituziun dla Regiun “Trentin-Südtirol” y dles Provinzies de Trënt y de Balsan

CAPITUL I

Desposiziuns generales

Articul 1

(1) Le Trentin-Südtirol, che tol ite le raiun dles Provinzies de Trënt y de Balsan, é costitui sciöche Regiun autonoma cun personalité iuridica tl’unité politica dla Republica taliana, che é öna y indespartibla, sòn la basa di prinzijs dla Costituziun y aladò de chèsc Statut.

(2) La Regiun Trentin-Südtirol à sciöche capolüch la cité de Trënt.

Articul 2

(1) Tla Regiun ti vëgnel reconesciü ai zitadins la parité di dërc, anfat de cí grup linguistich che ai é y al vëgn sconè les carateristiches etniches y culturales de vigni grup.

Articul 3

(1) La Regiun é metüda adöm dales Provinzies de Trënt y de Balsan.

(2) I Comuns de Proveis, Unsere Liebe Frau im Walde, Tramin, Auer, Branzoll, Aldein, Laurein, St. Felix, Kurtatsch, Neumarkt, Montan, Truden, Margreid, Salurn, Altrei y la fraziun Tanna dl comun de Rumo dla Provinzia de Trënt ti vëgn atribuis ala Provinzia de Balsan.

(3) Ales Provinzies de Trënt y de Balsan ti vëgnel atribui formes y condiziuns particulares d’autonomia aladò de chèsc Statut.

(4) La Regiun, la Provinzia de Trënt y la Provinzia de Balsan à na súa bandira y n so blasun aprovà cun decret dl President dla Republica; les desposiziuns sön l'adoranza dla bandira dl Stat resta impé.

CAPITUL II Funziuns dla Regiun

Articul 4

(1) En armonia cun la Costituziun y i prinzipls dl ordinamënt iuridich dla Republica ²⁾ y tl respet dles oblianzas internazionales y di interesc nazionai – danter chisc inçe chël dla sconanza dles mendranzes linguistiches locales – sciöche inçe dles normes fundamentales dles reformes economich-soziales dla Republica, à la Regiun le podëi de emanè normes de lege tles materies suandëntes:

- 1) ordinamënt di ofizi regionai y dl personal de chisc ofizi;
- 2) ordinamënt di ënc pararegionai;
- 3) ordinamënt di ënc locai y de sües zircoscriziuns; ³⁾
- 4) espropriaziun por rajuns de ütl publich che ne reverda nia laûrs che é dantadöt y diretamënter a ciaria dl Stat y les materies de competënza provinziuala;
- 5) implantaziun y tignida di libri fondiars;
- 6) sorvisc cuntra le medefüch;
- 7) ordinamënt di ënc sanitars y di ospedai;
- 8) ordinamënt dles Óiamenes dl comerz;
- 9) svilup dla cooperaziun y dla verda dles cooperatives;
- 10) contribuć por mioramënc en relaziun a laûrs publics realisà da d'atri ënc publics che é tl raiun dla Regiun.

²⁾ Parora remplazada dal articul 4, coma 1, lëtra c) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

³⁾ Le numer 3 é gnü remplazè dal articul 6 dla lege costituzionala di 23 de setëmber 1993, n. 2.

Articol 5

(1) La Regiun dà fora, ti lims dl articul da denant y di prinzipls stabilis dales leges dl Stat, normes de lege tles materies suandëntes:

1.⁴⁾
2. ordinamënt dles istituziuns publiches de assistënza y benefiziënza;
3. ordinamënt di ënc de credit fondiari y de credit agrar, dles Casses dl sparagn y dles Casses rurales, sciöchche inçe di istituć de credit de carater regional.

Articol 6

(1) TI cíamp dla previdënza y dles assicuraziuns soziales po la Regiun dè fora normes de lege por integrè les desposiziuns dles leges dl Stat y ara à le podèi de mète sò istituć autonom s aposta o de sostignì súa istituziun.

(2) Les Casses mutues de maratia che é tla Regiun y che é gnüdes incorporades tl Istitut por l'assistënza de maratia ai lauranć, po gnì costituides danü dal Consèi regional, tl respet dla regolamentaziun di raporć patrimoniai.

(3) Les prestaziuns de chëstes Casses mutues a bëgn dles porsones interessades ne po nia ester mëndres co chères dl istitut nominé dessura.

Articol 7

(1) Cun leges dla Regiun pol gnì istituì Comuns nüs y mudé sù confins y sües denominaziuns, do avèi aldì les popolaziuns interessades.

(2) Sce chëstes mudaziuns à influ sön la zircostriziun teritoriala de ofizi statai, àres impormò faziun dui mëisc do la publicaziun dl provedimënt tl "Boletin Ofizial" dla Regiun.

⁴⁾ Abroghe dal articul 6 dla lege costituzionala di 23 de setëmber 1993, n. 2.

CAPITUL III

Funziuns dles Provinzies

Articol 8

(1) Les Provinzies à le podèi de emanè normes de lege ti lims indicà dal articol 4 tles materies suandèntes:

- 1) ordinamènt di ofizi provinziai y dl personal de chisc ofizi;
- 2) toponomastica, respetan l'oblianza de bilinguism tl raiun dla Provinzia de Balsan;
- 3) sconanza y conservaziun dl patrimone storich, artistich y popolar;
- 4) usanzas y tradiziuns locales y istituziuns culturales (biblioteches, academies, istituć, museums) de carater provinzial; manifestaziuns y ativitès artistiches, culturales y educatives locales, adoran tla Provinzia de Balsan por chèsch fin inće i mesi radiotelevisifs, zènza la poscibilitè de mète sò staziuns radiotelevisives;
- 5) urbanistica y planns regoladus;
- 6) sconanza dla contrada;
- 7) rajuns de vijinanza;
- 8) ordinamènt dles mèndres proprietès coltivades, inće en funziun dl'aplicaziun dl articol 847 dl codesc zivil; ordinamènt di "mèsc stlùc" y dles comunitès familiars basades sòn statuć vedli o usanzas;
- 9) artejanat;
- 10) frabiché alisiré sovenzionè deplègn o en pert cun finanziaimènc publics; laprò alda inće i alisiramènc por la costruziun de cíases popolares te localitès tocades da catastrofes y les ativitès che ènc extraprovinziai realisèia tles provinzies cun finanziaimènc publics;
- 11) porć sòn rüs y lèc;
- 12) fieres y marcià;
- 13) mosöres de prevenziun y de pröm aiüt tl caje de catastrofes;
- 14) mineores cun laprò inće les eghes minerales y

- termales, cíavares y torbieres;
- 15) cíacia y pëscia;
 - 16) economia da munt y parcs por la sconanza dla flora y dla fauna;
 - 17) viabilité, condütes dal'ega y laûrs publics d'interès provinzial;
 - 18) comunicaziuns y trasporté d'interès provinzial, cun laprò la regolamentaziun tecnica y le manajamënt di implané portamunt;
 - 19) surantuta direta de sorvisc publics y súa gestiun tres aziëndes speziales;
 - 20) turism y industria di ostis cun laprò i mënacrëp, i portadus alpins, i maestri y les scores de schi;
 - 21) agricultöra, bosé y personal di verdabosé, patrimone zootecnich y itich, istitué por la sconanza dles plantes, consorc agrars y staziuns agrares de sperimentaziun, sorvisc cuntra la tempesta y mioramënc dl terac;
 - 22) espropriaziun por l'ütl publich te düc i cíamps de competënza provinziala;
 - 23) costituziun y funzionamënt de comisciuns comunales y provinziales por l'assistënza y l'orientamënt di laurané tla mediaziun dl laûr;
 - 24) operes idrauliches de terza, quarta y cuinta categoria;
 - 25) assistënza y benefiziënza publica;
 - 26) scolines;
 - 27) assistënza scolastica ti cíamps de istruziun olache les provinzie à competënza legislativa;
 - 28) frabiché de scores;
 - 29) adestramënt y formaziun profescionala.

Articol 9

(1) Les Provinzie dà fora normes de lege tles materies suandëntes, ti lims dà dant dal articol 5:

- 1) polizia locala urbana y rurala;
- 2) istruziun elementara y secundara (mesana, tlassica, scientifica, magistrala, tecnica, profescionala y artistica);

- 3) comerz;
- 4) lernerat; liber dl laûr; categories y cualifiches di lauranç;
- 5) costituziun y funzionamënt de comisciuns comunales y provinziales de control sön la mediaziun dl laûr;
- 6) spetacui publics por ci che reverda la segurëza publica;
- 7) eserzizi publics, tl respet di recuisic sogetifs ghirà dales leges dl Stat por ciafè les lizënzes, di podëis de verda dl Stat por garanti la segurëza publica, dla faculté dl Ministêr dl intern d'anulè d'ofize, aladô dla legislaziun statale, i provedimënc adotà te chësc ciamp, inçe sce ai é definitifs. I recursc ordinars cuntra chisc provedimënc vëgn regolà tl cheder dl'autonomia provinziala;
- 8) incremënt dla produziun industrialia;
- 9) adoranza dles eghes publiches, tut fora les gran derivaziuns por la produziun de forza eletrica;
- 10) igiena y sanité, cun laprò l'assistënza sanitaria y de ospedal;
- 11) ativitês sportives y de tëmp lëde cun implanç y injins relatifs.

Articol 10

(1) Por integrè les desposiziuns dles leges dl Stat à les Provinzies le podëi de emanè normes de lege tl ciamp dla mediaziun dl laûr y dl inviamënt al laûr cun la faculté de se sorvì – cina ala costituziun de sù ofizi – di ofizi periferics dl Ministêr dl laûr por eserzitè les funziuns aministratives liades al podëi legislatif che ti speta ales Provinzies instësses tla materia dl laûr.

(2) I surastanç di ofizi dl laûr comunai gnarà chiris fora y nominà dai organns statai, do avëi aldì le Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ y i ombolç interessà.

(3) I zitadins aciasà tla Provinzia de Balsan à le dërt de prezedënza pro la mediaziun dl laûr tl raiun dla Provinzia

⁵⁾ Cun l'articol 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënc dles Juntas provinziales" y "Presidënt dla Junta provinziala" remplazades dales parores "Presidënc dles Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

instèssa, zènza desfarenziasiun aladò dla portignènza a n grup linguistich o aladò dl'anzianité de residènza.

Articul 11

(1) Do avèi aldì la minunga dl Ministêr dl tesur po la Provinzia autorisé la daurida o le trasferimènt de portines de istituç de credit a carater local provincial y regional.

(2) L'autorisaziun da daurì y da trasferì portines di atri istituç de credit tla provinzia vègn dada dal Ministêr dl tesur, do avèi aldì la minunga dla Provinzia interessada.

(3) Do avèi aldì la minunga dl Ministêr dl tesur nominèia la Provinzia le presidènt y le vizepresidènt dla Cassa dl sparagn.

Articul 12

(1) Por les conzesciuns de de gran derivaziuns d'ega por la produziun de forza eletrica y por les prorogaziuns de sùa dorada à les Provinzies teritorialmènter competèntes le podèi de presentè sùes osservaziuns y oposiziuns te vigni momènt cina che al vègn dè jò la minunga definitiva dl Consèi surastant por i laùrs publics.

(2) Implü po les Provinzies presentè recurs cuntra le decret de conzesciun o de prorogaziun pro le Tribunal surastant dles eghes publiches.

(3) I Presidènc dles Provinzies ⁵⁾ teritorialmènter competènc o sù delegà é invià a tó pert cun usc aconsiènta ales sentades dl Consèi surastant por i laùrs publics olache al vègn ejaminé i provedimènc dà dant tl coma 1.

(4) Le Ministêr competènt tol i provedimènc che reverda l'ativité dl Ènt nazional por la forza eletrica (ENEL) tla regiun, do avèi aldì la minunga dla Provinzia interessada.

Articul 13

(1) Pro les conzesciuns de de gran derivaziuns d'ega por la produziun de forza eletrica é i conzescionars oblià de ti dè jò vigni ann y debann ales Provinzies de Balsan y de

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vègn les parores "Presidènc dles Junte provinciales" y "Presidènt dla Junta provinciala" remplazades dales parores "Presidènc dles Provinzies" y "Presidènt dla Provinzia".

Trënt – por sorvisc publics y categories de consumadus da determiné cun lege provinziala – 220 kWh por vigni kW de potënza nominala mesana de conzesciun, che mëss gnì dà jö pro l'implant de produziun o sön la ligna de trasport y de distribuziun dla tenjiun alta coluada al implant instès tl post plü convegnënt por la Provinzia.

(2) Implü stabilësc les Provinzies cun lege i criters por la determinaziun dl prisc dla forza nominada dessura y dada jö ales aziëndes de distribuziun sciöche inçe i criters por les tarifes de consum, che ne po a vigni moda nia ester plü altes co chëres delibrades dal Comitê Interministerial por i Prisc (CIP).

(3) I conzescionars de de gran derivaziuns d'ega por la produziun de forza eletrica mëss ti paié ales Provinzies vigni mez ann 6,20 lires por vigni kWh de forza che ares n'à nia tut jö. Chësc compëns por unité se müda en proporziun ales mudaziuns, nia sot le 5 porcënt dl prisc mesan de venüda dla forza eletrica dl ENEL, che resultëia dal bilanz consuntif de chësc ënt.

(4) Dles domandes de conzesciun por de de gran derivaziuns d'ega por la produziun de forza eletrica presentades en concorënza dal ENEL y dai ënc locai, determinà sön la basa de na lege dl Stat suandënta, tles Provinzies de Trënt y de Balsan, se fistidiëia le Minister por i laürs publics, deboriada cun le Minister por la industria, le comerz y l'artejanat, a öna cun la Provinzia interessada teritorialmënter.

Articul 14

(1) Tl ciamp dles comunicaziuns y di trasport adóron la minunga dla Provinzia por les conzesciuns de lignes che passa tres le raiun provinzial.

(2) Laprò adóron inçe la minunga dla Provinzia por les operes idrauliches dla pröma y dla secunda categoria. Le Stat y la Provinzia laora fora deboriada n plann anual de coordinamënt dles operes idrauliches che toma te süa competënza.

(3) L'adoranza dles eghes publiches da pert dl Stat y dla Provinzia, tl ciamp dla competënza de vignun, é basada sön n plann general che vëgn laurè fora a öna danter i rapresentancé dl Stat y dla Provinzia te n comitê aposta.

Articol 15

(1) Sce les normes generales sön la programaziun economica ne scrî nia dant n ater sistem de finanziaimënt, ti assegnëia le Ministêr dl'industria, dl comerz y dl artejanat ales Provinzies de Trënt y de Balsan cuotes di stanziament anuai scric ite tl bilanz dl Stat por l'atuaziun de leges statales che vëiga danfora aiüc finanziairs por l'increment dles ativitês industriales. Les cuotes vëgn determinades do avëi aldi la minunga dla Provinzia y tignin cunt dles somes metüdes a desposiziun tl bilanz statal y dl bojëgn dla popolaziun dla Provinzia instëssa. Le Stat y la Provinzia se fej fora deboriada sciöche les somes assegnades vëgn adorades. Sce le Stat porta ite sù mesi tl'esecuziun di planns nazionai straordinars dl frabiché scolastich tles Provinzies de Trënt y de Balsan, vëgn l'anuzamënt de chisc mesi stabili a öna cun la Provinzia.

(2) La Provinzia de Balsan adora sù stanziament destinà a fins assistenziai, soziai y culturai en proporziun direta ala consistënza de vigni grup linguistich y aladò dl bojëgn dl medemo grup, fora che ti caji straordinars che se damana intervencé de prescia por bojëgn partocialars.

(3) La Provinzia de Trënt assigurëia la destinaziun de stanziament tla dërta mosöra por podëi sostignì la sconanza y le svilup cultural, soziai y economic dles popolaziuns ladina, mochena y zimbra aciasades tla Provinzia, tignin cunt de sù consistënza y de sù bojëgn specifichs.⁶⁾

⁶⁾ Le coma 3 é gnü injuntè dal articol 4, coma 1, lëtra d) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

CAPITUL IV

Desposiziuns sides por la Regiun co por les Provinzies

Articul 16

(1) Tles materies y ti lims te chi che la Regiun o la Provinzia po emanè normes de lege vëgn i podëis aministratifs, che ê aladô dl ordinamënt da denant de competënza dl Stat, eserzitâ respetivamënter dala Regiun y dala Provinzia.

(2) Les atribuziuns dles Provinzies aladô dles leges varëntes resta impé, tan inant che ares é compatibles cun chësc statut.

(3) Implü po le Stat ti surandè cun lege ala Regiun, ala Provinzia y a d'atri Ęnc publics locai funziuns de súa aministraziun. Te chësc caje resta les spëises por l'eserzize de chës funziuns a ciaria dl Stat.

(4) Le trasferimënt de funziuns aministratives dl Stat podarà gnì mudé o revochè cun lege ordinara dla Republica, inçe sce al é gnü stabilì cun chësta lege.

Articul 17

(1) Cun lege dl Stat ti pol gnì atribuì ala Regiun y ales Provinzies le podëi de emanè normes de lege por sorvisc revardënc materies che ne toma nia tles competënzes respetives odüdes danfora da chësc statut.

Articul 18

(1) La Regiun eserzitëia normalmënter les funziuns aministratives ti les surandan ales Provinzies, ai Comuns y a d'atri Ęnc locai o se sorvin de sü ofizi. Tla materia di sorvisc cuntra le medefüch é la surandada ales Provinzies d'oblianza.

(2) Les Provinzies po ti surandè n valgönes de sües funziuns aministratives ai Comuns o a d'atri Ęnc locai o se sorvì de sü ofizi.

Articul 19

(1) Tla Provinzia de Balsan vëgn l'insegnamënt tles scolines, tles scores elementares y secundares tignì tl lingaz

dla uma talian o todësch di scolars da insegnanc che à incè chësc medemo lingaz dla uma. Tles scores elementares, meton man dala secunda o terza tlassa, aladô de cí che gnarà stabìli cun lege provinziala sön proposta liënta dl grup linguistich interessè, y te chères secundares mëssel gnì insigné le secundo lingaz che vëgn portè dant da insegnanc che à chësc lingaz sciöche lingaz dla uma.

(2) Le lingaz ladin vëgn adorè tles scolines y insigné tles scores elementares di païsc ladins. Chësc lingaz vëgn incè adorè sciöche stromënt d'insegnamënt tles scores de vigni ordinn y degré di païsc instësc. Te chëstes scores vëgn l'insegnamënt portè dant por talian y por todësch sön na basa paritetica de ores y de resultat final.

(3) L'iscriziun dl scolar tles scores dla Provinzia de Balsan vëgn fata tres na domanda scëmpla dl pere o de so sostitut legal. Sce l'iscriziun ne vëgn nia azetada, po le pere o so sostitut legal presentè recurs ala seziun autonoma de Balsan dl Tribunal regional de iustizia aministrativa.

(4) Por l'aministrazion dla scora de lingaz talian y por la verda sön la scora de lingaz todësch y sön chëra di païsc ladins dades dant tl coma 2, nominëia le Ministêr dl'istruziun publica, do avëi aldì la minunga dla Junta provinziala de Balsan, n suraintendënt scolastich.

(5) Por l'aministrazion dles scolines, dles scores elementares y secundares de lingaz todësch nominëia la Junta provinziala de Balsan, do avëi aldì la minunga dl Ministêr dl'istruziun publica, n intendënt scolastich, fora de na proposta de trëi rapresentanc dl grup linguistich todësch tl consëi scolastich provinzial.

(6) Por l'aministrazion dles scores dades dant tl coma 2 de chësc articul nominëia le Ministêr dl'istruziun publica n intendënt scolastich fora de na proposta de trëi rapresentanc dl grup linguistich ladin tl consëi scolastich provinzial.

(7) Le Ministêr dl'istruziun publica nominëia, a öna cun la Provinzia de Balsan, i presidënc y i comëmbri dles comisciuns por i ejams de Stat tles scores de lingaz todësch.

(8) Por avèi n' avalianza di diploms finai mësse gni damanè la minunga dl Consèi surastant dl'istruzium publica sön i programs d'insegnamënt y d'ejam por les scores dla Provinzia de Balsan.

(9) Le personal aministratif dl proveditorat scolastich, chël aministratif dles scores secundares, y incè le personal aministratif di ispetorac scolastics y dles direziuns didatiches passa ales dependënzes dla Provinzia de Balsan restan al sorvisc dles scores de so lingaz dla uma.

(10) Mantignin inant la dependënza dal Stat dl personal insegnant, ti vëgnel surandè al intendënt por les scores de lingaz todësch y a chël por les scores dades dant tl coma 2, la competënza por i provedimënc che reverda le personal insegnant dles scores respetives en cunt de trasferimënt, de lizenziamënt, d'aspetanza, de sanziuns disciplinares cina ala sospenjiun por n mëis dala cualifica zënza paiamënt.

(11) Contra i provedimënc tué dai intendënc scolastics aladò dl coma da denant pol gni fat recurs al Minister por l'istruzium publica che tol na dezijiun definitiva do avèi aldì la minunga dl suraintendënt scolastich.

(12) I grups linguistics talian, todësch y ladin é rapresentà tl consèi provinzial scolastich y tl consèi disciplinar provinzial por i maestri.

(13) I rapresentanc di insegnanc tl consèi scolastich provinzial vëgn designà, tres lîta, dal personal insegnant y en proporziun al numer di insegnanc de vigni grup linguistich. Le numer di rapresentanc dl grup ladin ne po a vigni moda nia ester sot a trèi.

(14) Le consèi scolastich ademplësc les funziuns odüdes danfora dales leges en forza; implü àl da dè jö súa minunga sön l'istituzium y la stlûta de scores, sön i programs y i orars, sön les materies d'insegnamënt y so ragrupamënt.

(15) Por l'istituziun eventuala de universitàs tl Trentin-Südtirol mëss le Stat damanè danfora la minunga dla Regiun y dla Provinzia interessada. ⁷⁾

Articul 20

(1) I Presidënc dles Provinzies ⁵⁾ eserzitèia les inciaries che ti speta al'autoritè de segurèza publica, odüdes danfora dales leges varèntes, tles materies suandèntes: industries prigoroses, mistiers da crabal y incompri, eserzizi publics, agenzies, tipografies, mistiers ambulanç, lauranç y dependënc de cíasa, amarà de ciorvel, porsones dependèntes da droghes y petleri, jogn sot ai 18 agn.

(2) Por ademplì chèstes inciaries se jò i Presidënc dles Provinzies ⁵⁾ inçe di organs de polizia dl Stat o dla polizia locala urbana y rurala.

(3) Les atres inciaries, che ti speta aladò dles leges de segurèza publica varèntes al prefet, ti vègn surandades ai cuesturs.

(4) Les inciaries, surandades ai ombolc sciöche ofiziai de segurèza publica o ai funzionars de segurèza publica destacà, resta impé.

Articul 21

(1) I provedimënc dl'autoritè statala adotà por rajuns de ordinn publich, che à influ, sospënn o a vigni moda limitèia la faziun d'autorisaziuns di Presidënc dles Provinzies ⁵⁾ tla materia de polizia o de d'atri provedimënc de competënza dla Provinzia, vègn emanà do avèi aldì le Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ competënt che mëss dè jö súa minunga tl tēmp scrit dant tla domanda.

Articul 22

(1) Por l'osservanza dles leges y di regolamënc regionai y provinziai po le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ y i Presidënc dles Provinzies ⁵⁾ damanè l' intervënt y l'assistënza dla polizia dl Stat, o dla polizia locala urbana y rurala.

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lètra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vègn les parores "Presidënc dles Junte provinziales" y "Presidënt dla Junta provinziala" remplazades dales parores "Presidënc dles Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

⁷⁾ Cíara l'articul 17, comesc dal 120 al 128 dla lege di 15 de mà 1997, n. 127:

17.

(120) Desvian dales prozedöres de programaziun aladò dla lege di 7 d'agost 1990, n. 245, y mudaziuns y integraziuns suandèntes, vègnel lascè pro l'istituziun de na université nia statale tl raiun dla provinzia autonoma de Balsan y dla regiun autonoma dla Val d'Aosta, metüdes sö o manajades da ènc y da privaç. L'autorisaziun por chèstes istituziuns a conferì titui de stüde universitars cun valor legal ti vègn conzedüda cun decret dl Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica en acordanza cun la provinzia autonoma de Balsan o cun la regiun autonoma dla Val d'Aosta. Chisc decrec vègn emanà do avèi aldi la minunga dl Osservatore por la valutaziun dl sistem universitar (Osservatorio per la valutazione del sistema universitario) por ci che reverda la dotaziun didatica, scientifica, strumentala, finanziaria, da costruziun, sciöche inçe l'organich dl personal dozènt, de inrescida y nia insegnant. Tres na mudaziun dl Statut pol gni istituì cursc de stüde nüs, ala fin de chi che al é preodü dai ordinamènc varènc de dè fora titui cun valor legal sce i cursc vègn istituìs tl raiun dla provinzia de Balsan y dla regiun autonoma dla Val d'Aosta. I contribuè che le Stat ti conzed ales istituziuns didatices y scientifices vègn determinà de ann en ann cun decret dl Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica, en acordanza respetivamènter cun la provinzia autonoma de Balsan y la regiun autonoma dla Val d'Aosta tl cheder dl stanziamènt de bilanz preodü por les universitès nia statales tl preventif dles spèises dl Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica. Les funziuns amministratives revardèntes les universitès te chèsc coma, en particular chères relatives ai statuè y ai regolamènc didatics, vègn eserzitades dal Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica a òna respetivamènter cun la provinzia autonoma de Balsan y cun la regiun autonoma dla Val d'Aosta.

(121) Aladò dl articol 17 dl test unich dles leges costituzionales che reverda le Statut spezial dl Trentin-Südtirol, aprovè cun decret dl Presidènt dla Republica di 31 d'agost 1972, n. 670, ti vègnel atribuì ala provinzia autonoma de Balsan le podèi de emanè normes de lege tla materia dl finanziaimènt dl'université aladò dl coma 120 y tla materia dl frabichè universitar, cun laprò inçe la cerna dles sperses y l'acuisiziun - inçe tres espropriaziun - di imobii che va debojègn. Do avèi emanè les normes nominades dessura eserzitèia la provinzia les funziuns amministratives relatives. Por ci che reverda l'atribuziun ala regiun autonoma dla Val d'Aosta dl podèi legislatif tla materia aladò de chèsc coma se tignaràn, do avèi dè fora le decret d'autorisaziun nominé tl coma 120, secunda frasa, ala prozedöra aladò dl articol 48/bis dl Statut spezial dla Val d'Aosta, aprovè cun lege costituzionala di 26 de forà 1948, n. 4, y mudaziuns suandèntes.

(122) L'université di stüdi de Trènt y les universitès indicades tl coma 120 sostègn y sviluppèia la colaboraziun scientifica cun les universitès y cun i zèntri de inrescida di atri Staè y en particular di Staè comèmbri dl'Uniun europeica por i bojègns sides dla inrescida scientifica co dl insegnamènt. Les acordanzes de colaboraziun po odèi danfora l'esecuziun de cursc integrà de stüde, sides pro trames les universitès co pro òna de chèstes, sciöche inçe programs de inrescida coletifs. Les medemes universitès reconèsc la validité di cursc frequentà o dles perts di plans de stüde realisà dai studènc pro les universitès y les istituziuns universitaires foradecà y inçe i titui universitars arjunè ala fin di cursc integrà.

(123) Sce les acordanzes de colaboraziun aladò dl coma 122 reverda l'istituziun de cursc de laurea, de diplom o de dottorat de inrescida éres da comuniché al Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica tl tèmp de trènta dis da canche ares é gnüdes stlütes jö. Tl caje che le Minister ne portass a espresciun, tl tèmp de trènta dis dala recioiüda dles acordanzes nominades, degönes obieziuns por rajuns de contrasc cun la lege, cun les oblianzas dl Stat talian o cun i criters contignüti ti decrec aladò dl coma 95, devènta chèstes acordanzes esecutives.

(124) Al'université, nominada tl coma 120, istituída tl raiun dla provinzia autonoma de

Balsan vëgnel apliché les desposiziuns aladô di articui 170 y 332 dl test unich dles leges sôn l'istruzium postsecundara, aprovè cun decret roial di 31 d'agost 1933, n. 1592, y mudaziuns y integraziuns suandêntes. Les desposiziuns nominades vel ma por i degrà y i titui de stûde conferis ti Staç comëmbri d'Unium europeica olache l'avalianza tl reconescimënt dles notes danter la Talia y vigni singul stat comëmbri d'Unium europeica vëgn lasciada avarèi diretamënter, zënza ejams integratîfs, incè sce al ne foss nia metù sô tl'université nominada les facultês corespognêntes. Tl caje che chisc barac de notes odess danfora ejams integratîfs por le reconescimënt dl'avalianza de valgûgn degrà academics y titui, vêlèl les desposiziuns dl test unich aprovè cun decret roial nr. 1592 dl 1933 ma sce al vëgn ativé al'université cursc de stûde, aladô de chësc coma, che fej referimënt ai medemi degrà academics y titui.

(125) I organns competênc d'université de Trênt po despone la nominaziun a professor de prôm nivel, de assistênt universitar o de professor assozié, tres cherdada direta, de studiusc che à te universitês foradecà cualificaziuns che é analoghes a chères dites chilò dessura y che é preodûdes dal ordinamënt dl'université taliana, tla mosôra mascima, por l'université de Trênt, dl trênta porcënt dl organich dl personal preodû por vigni sort de cualificaziun. La faculté de nominaziun aladô de chësc coma vëgn incè aplicada tla mosôra mascima respetivamënter dl cincanta y dl setanta porcënt al'université istituida tl raiun dla regiun autonoma dla Val d'Aosta y al'université istituida tla provinzia autonoma de Balsan; a ôna cun le Minister por l'université y la inrescida scientifica y tecnologica pol gni desvié da chêstes mosôres.

(126) L'université de Trênt y les universitês aladô dl coma 120 po istituì la faculté de sciënza dla formaziun primara. Denant che ativé le curs de laurea mëssel gni tut jô i cursc ordinars de trêi agn dla scora por educadus dla scolina y i cursc ordinars de cater agn dla scora magistrala y di istituù magistrai.

(127) Por sostigni la realisaziun dles acordanzes de colaboraziun internazionala dl'université de Trênt, che à sciôche contignû le conferimënt dl titul de dotorat de inrescida, tl cheder di programs dl'Unium europeica, vëgn pro la prôma aplicaziun dles desposiziuns aladô dl coma 95, lêtra c), chësc medemo titul conferi dal'université nominada te chësc coma, ma ai dotorac por chi che l'université é sênta aministrativa. Te chisc caji vëgn la comisciun por la valutaziun di laûrs de dotorat aladô dl articul 73 dl decret dl Presidênt dla Republica di 11 de messè 1980, n. 382 remplazada da na comisciun nominada dal retur, che é metûda adôm da cin porsones espertes dl setur, de chêstes almanco dui professors ordinars y un n professor assozié. Almanco dui comëmbri dla comisciun ne dess nia ester dl'université nominada.

(128) La provinzia autonoma de Trênt po despone cun leges provinziales, aladô dl articul 17 dl test unich dles leges costituzionales che reverda le Statut spezial dl Trentin-Südtirol, aprovè cun decret dl Presidênt dla Republica di 31 d'agost 1972, n. 670, la conzesciun de contribuç a bëgn dl'université de Trênt por le svilup dla inrescida scientifica y por l'atuaziun de programs spezifics y proieç de formaziun.

⁹⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidênt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidênt dla Regiun".

Articul 23

(1) Por defêne les desposiziuns contignûdes te sûes leges se jô la Regiun y les Provinzies dles sanzions penales stabilides dales leges dl Stat por la medema sort de fac.

TITUL II ORGANNS DLA REGIUN Y DLES PROVINZIES

CAPITUL I Organns dla Regiun

Articul 24

(1) I organns dla Regiun é: le Consëi regional, la Junta regionala y le Presidënt dla Regiun ⁹⁾

Articul 25

(1) Le Consëi regional é metü adöm dai comëmbri di Consëis provinziai de Trënt y de Balsan. ¹⁰⁾

(2) ¹⁰⁾

(3) ¹⁰⁾

(4) La condiziun por podëi eserzitë le dërt de lîta atif tla Provinzia de Balsan é la residënza tl raiun dla Regiun por n tëmپ de cater agn zënza interuziun. La condiziun por podëi eserzitë le dërt de lîta atif tla Provinzia de Trënt é la residënza tl raiun dla Provinzia por n tëmپ de un n ann zënza interuziun. Le litadù che à arjunt le tëmپ de residënza de cater agn zënza interuziun tl raiun dla Regiun vëgn scrit ite, por les lîtes di Consëis provinziai, tles listes litaies dl Comun dla provinzia olache al à madorì le tëmپ plü lunch de residënza ti cater agn o, tl caje de tëmپs de medema dorada, tl comun de súa ultima residënza. Por la lîta di Consëis provinziai y por chëra di Consëis comunai, odüda danfora dal articul 63, eserzitëia le litadù intratan i cater agn le dërt de lîta tl Comun olache al ê acíasè denant. ¹¹⁾

⁹⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra e) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "y so Presidënt" remplazades dales parores "y le Presidënt dla Regiun".

¹⁰⁾ Le coma 1 remplazëia i comesc 1, 2 y 3 da denant aladò dl articul 4, coma 1, lêtra f) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹¹⁾ Le coma 4 é gnü modifiché dal articul 4, coma 1, lêtra g), h), i) y l) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

Articol 26

(1) Le Consèi regional eserzitèia i podèis legislatifs atribuis ala Regiun y les atres funziuns che ti vègn surandades dala Constituziun, da chèsc Statut y dales atres leges dl Stat.

Articol 27

(1) L'ativité dl Consèi regional vègn partida ite te dões sesciuns lunges anfat; les sentades vègn tignides n iade tla cité de Trènt y n iade te chèra de Balsan.

(2) Le Consèi regional nù s'abina intratan i vint dis do la protlamaziun di lità di consèis provinziai de Trènt y de Balsan sòn convocaziun dl Presidènt dla Regiun tla incíaria.¹²⁾

Articol 28

(1) I comèmbri dl Consèi regional rapresentèia dōta la Regiun.

(2) Ai ne po nia gnì cherdà a respogne dles minunghes y dles usc dades jō tl eserzize de sūes funziuns.

(3) La incíaria de aconsiadù provincial y regional n'é nia compatibla cun chèra de comèmbri de òna dles Cíamenes, de n ater Consèi regional o dl Parlamènt europeich.¹³⁾

Articol 29

14)

Articol 30

(1) Le Consèi regional lîta danter sū comèmbri le Presidènt, dui Vizepresidènc y i Secreters.

(2) Le Presidènt y i Vizepresidènc resta tla incíaria por dui agn y mez.

¹²⁾ L'articul 27 é gnù remplazè dal articul 4, coma 1, lètra m) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹³⁾ Le coma 3 é gnù injuntè dal articul 4, coma 1, lètra n) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹⁴⁾ L'articul 29 é gnù abrogghè dal articul 4, coma 1, lètra o) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(3) Ti pröms trënta mëisc d'ativité dl Consëi regional vëgn le Presidënt lité danter i aconsiadus che fej pert dl grup linguistich talian. Por la perioda che vëgn do vëgn le Presidënt lité danter i aconsiadus che fej pert dl grup linguistich todësch. Cun l'aprovaziun dla maioranza di aconsiadus di grups linguistics talian o todësch pol gnì lité por les periodes respetives n aconsiadù che fej pert dl grup linguistich ladin. I Vizepresidënc vëgn lità danter i aconsiadus che fej pert di grups linguistics desfarënc da chèl dl Presidënt.

(4) Ti caje che le Presidënt o i Vizepresidënc dl Consëi regional dess les demisciuns, ess da morì o da dè sò sùa inciaria por n'atra gauja, lîta le Consëi le Presidënt nù o i Vizepresidënc nùs, aladò dles modalitès odüdes danfora dal coma 3. La lîta mëss gnì tignida tla pröma sentada che vëgn do y ara vel cina ala fin di dui agn y mez.

(5) I Vizepresidënc dëida le Presidënt, che chir fora le Vizepresidënt cherdè a le sostituì tl caje d'assënza o de impedimënt.¹⁵⁾

Articul 31

(1) Les normes che regolëia l'ativité dl Consëi regional vëgn stabilides da n regolamënt intern aprovè dala maioranza assoluta di aconsiadus.

(2) Le regolamënt intern stabilësc incè les normes por determiné la portignënza di aconsiadus ai grups linguistics.

Articul 32

(1) Le Presidënt y i Vizepresidënc¹⁶⁾ dl Consëi regional che n'ademplësc nia i dovëis de so ofize vëgn revocà dal Consëi instës cun deliberaziun a maioranza de sù comëmbri.

¹⁵⁾ L'articul 30 é gnü remplazè dal articul 4, coma 1, lëtra p) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹⁶⁾ Les parores "i Vizepresidënc" é gnüdes remplazades insciö dal articul 4, coma 1, lëtra q) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(2) Por chësc fin po le Consëi regional gnì cherdè ite cun prescia sce almanco un n terzo di aconsiadus se le damana.

(3) Sce le President o i Vizepresidënc¹⁶⁾ dl Consëi regional ne chërda nia ite le Consëi regional tl tëmp de chinesc dé dala domanda, vëgn le Consëi regional cherdè ite dal President dla Region.⁸⁾

(4) Sce le President dla Region⁸⁾ ne chërda nia ite le Consëi regional tl tëmp de chinesc dé dala tomada dl terminn scrit dant tl coma da denant, vëgn la convocaziun fata dal Comissar dl Govern.

(5)¹⁷⁾

Articul 33

(1) Les gaujes de descomposiziun aladò dl articul 49/bis, comesc 1 y 2, vel incè por le Consëi regional. Tl caje de descomposiziun dl Consëi regional vëgn i Consëis provinziai lità danü tl tëmp de trëi mëisc.

(2) La descomposiziun vëgn desponüda cun les prozedöres odüdes danfora dal articul 49/bis. Cun le decret de descomposiziun vëgnel nominé na comisciun de trëi comëmbri chiris fora danter i zitadins litabli tl Consëi provinziai; un de chisc comëmbri à da ester de lingaz todësch.

(3) I Consëis provinziai descomponüs eserzitëia inant sües funziuns óina che al ne vëgn lité i Consëis provinziai nüs.¹⁸⁾

Articul 34

(1) Le Consëi regional vëgn cherdè ite da so President te na sesciun ordinaria tla pröma edema de vigni semester y te sesciuns straordinares, sön domanda dla Junta regionala o dl President de chësta o sön domanda de almanco un n cuinto di aconsiadus tla inciaria, y incè ti caji preodüs da chësc Statut.

⁸⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "President dla Junta regionala" remplazades dales parores "President dla Region".

¹⁶⁾ Les parores "i Vizepresidënc" é gnüdes remplazades insciò dal articul 4, coma 1, lëtra q) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹⁷⁾ Le coma 5 é gnü abrogghè dal articul 4, coma 1, lëtra o) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

¹⁸⁾ L'articul 33 é gnü remplazè dal articul 4, coma 1, lëtra r) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

Articol 35

(1) Tles materies che n' é nia de competènza dla Regiun mo che é por chësta d'interès particular, po le Consëi regional formulè lege-audanzas y proieć. Trami vëgn ortià dal Presidënt dla Regiun ⁸⁾ al Govern por la presentaziun ales Óiamenes y ti vëgn fac avëi en forma de copia al Comissar dl Govern.

Articol 36

(1) La Junta regionala é metüda adöm dal Presidënt dla Regiun, che é a će, da dui Vizepresidënc y da assessurs efetifs y suplënc. ¹⁹⁾

(2) Le Presidënt, i Vizepresidënc y i assessurs vëgn lità dal Consëi regional te so gremium cun litaziun socrëta y a maioranza assoluta.

(3) La composiziun dla Junta regionala mëss respetè la consistënza di grups linguistics sciöche ai é rapresentà tl Consëi regional. Di Vizepresidënc fej un pert dl grup linguistich talian y un de chël todësch. Al grup linguistich ladin ti vëgnel garanti la rapresentanza tla Junta regionala inće desvian dala rapresentanza proporzionala. ²⁰⁾

(4) Le Presidënt chir fora le Vizepresidënt cherdè a le sostituì en caje d'assënza o de impedimënt.

(5) I assessurs suplënc é cherdà a sostituì i assessurs efetifs tles funziuns respetives, tignin cunt dl grup linguistich de portignënza di sostituć.

Articol 37

(1) Le Presidënt y i comëmbri dla Junta regionala resta tla inciaria por dōta la dorada dl Consëi regional y do che chësc é tomè se fistidiëi ma dles chestiuns d'aministrazion ordinara óina che le Presidënt y i comëmbri dla Junta é nominà da pert dl Consëi nū.

⁸⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

¹⁹⁾ Le coma 1 é gnü integrè dal articul 4, coma 1, lëtra s) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

²⁰⁾ Le coma 3 é gnü integrè dal articul 4, coma 1, lëtra t) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(2) I comëmbri dla Junta regionala che fej pert de n Consëi provincial descomponü eserzitëia inant súa inciaria óina ala litaziun dl Consëi provincial nü. ²¹⁾

Articol 38

(1) Le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ o i assessurs che ne ademplësc nia i dovëis stabilis dala lege vëgn revocà dal Consëi regional.

(2) ²²⁾

Articol 39

(1) Sce al va debojëgn de sostituì le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ o i assessurs por gauja de mort, demisciuns o revocaziun éel le Presidënt dl consëi regional che chërda ite le Consëi tl tëmp de chinesc dé.

Articol 40

(1) Le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ rapresentëia la Regiun.

(2) Al tol pert ales sentades dl Consëi di Ministri, canche al vëgn tratè chestiuns che reverda la Regiun.

Articol 41

(1) Le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ mëna les funziuns amministratives surandades dal Stat ala Regiun, se tignin ales istruziuns dl Govern.

Articol 42

(1) Le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ partësc sö i ciamps de competënza danter i assessurs efetifs cun n decret aposta che mëss gnì publiché tl Boletin dla Regiun.

⁸⁾ Cun l'articol 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

²¹⁾ Le coma 2 é gnü injuntè dal articol 4, coma 1, lëtra u) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

²²⁾ Le coma 2 é gnü abrogghè dal articol 4, coma 1, lëtra o) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

Articol 43

(1) Le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ emanëia cun n so decret i regolamënc delibrà dala Junta.

Articol 44

(1) La Junta regionala é l'organn esecutif dla Regiun.

Al ti speta:

- 1) la deliberaziun di regolamënc por l'esecuziun dles leges aprovades dal Consëi regional;
- 2) l'ativité amministrativa por les chestions d'interès regional;
- 3) l'amministraziun dl patrimone dla Regiun y inçe le control sön la gestiun, tres aziëndes speziales, di sorvisc publics regionai de natöra industrialia o comerciala;
- 4) les atres funziuns che ti vëgn reconosciüdes da chësta lege o da d'atres desposiziuns;
- 5) l'adoziun, en caje de prescia, de provedimënc de competenzaza dl Consëi, che ti mëss gnì metüs dant por la ratificaziun al Consëi instës te súa pröma sentada suandënta.

Articol 45

(1) La Junta regionala mëss gnì consultada por l'istituziun y la regolamentaziun di sorvisc nazionai de comunicaziun y di trasport che interessëia te na manira particolare la regiun.

Articol 46

(1) Le Consëi regional po ti surandè ala Junta regionala le tratamënt dles chestions de súa competenza, tut fora l'emanaziun de provedimënc de lege.

⁸⁾ Cun l'articol 4, coma 1, lêtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

CAPITUL II Organs dla Provinzia

Articol 47

(1) I organs dla Provinzia é: le Consèi provincial, la Junta provinciala y le Presidènt dla Provinzia.²³⁾

(2) En armonia cun la Costituziun y i prinzijs dl ordinamènt iuridich dla Republica, tl respet dles oblianzas internasionales y tl'osservanza dles desposiziuns de chësc Capitul, determinëia la lege provinciala, aprovada dal Consèi provincial cun la maioranza assoluta de sü comëmbri, la forma de govern dla Provinzia y, en particular, les modalitês de lîta dl Consèi provincial, dl Presidènt dla Provinzia y di assessurs, i raporç danter i organs dla Provinzia, la presentaziun y l'aprovaziun dla moziun motivada de desfidënza ti confruncé dl Presidènt dla Provinzia, i caji de ilitabilité y de incompatibilité cun les inciaries nominades dessura, sciöche inçe l'eserzize dl dèrt de scomenciadia popolara dles leges provinciales y dl referendum provincial abrogatif, propositif y consultif. Acioche al pois gnì arjunt che trami i sesc sides rapresentà anfat, vëgnel sostignì cun la medema lege condiziuns de parité por la partezipaziun ales lîtes. Les demisciuns dla maioranza di comëmbri dl Consèi provincial porta ala descomposiziun dl Consèi instës y tl medemo tēmp ala lîta dl Consèi nù y dl Presidènt dla Provinzia sce al vëgn lité cun usc universal y direta. Sce le Presidènt dla Provinzia vëgn lité dal Consèi provincial, vëgn le Consèi descomponü sce al n'é nia funzionènt deache ara ne va nia da formè na maioranza tl tēmp de nonanta dis dales lîtes o dales demisciuns dl Presidènt instës.²⁴⁾

(3) Tla Provinzia autonoma de Balsan vëgn le Consèi provincial lité cun sistem proporzional. Sce la lege provinciala vëiga danfora la lîta dl Presidènt dla Provinzia

²³⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra v) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, é les parores "y so Presidènt" gnüdes remplazades dales parores "y le Presidènt dla Provinzia".

²⁴⁾ I comesc 2, 3, 4, 5 y 6 é gnüs injuntà dal articul 4, coma 1, lêtra v) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

de Balsan tla forma de na lîta universalâ y direta, mëss chësta lege gnì aprovada cun la maioranza de dui terzi di comëmbri dl Consëi provinzial. ²⁴⁾

(4) Les leges provinciales dades dant ti comesc 2 y 3 ne ti vëgn nia comunicades al Comissar dl Govern, aladô dl coma 1 dl articul 55. Le Govern dla Republica po fà avarëi la chestiun de legitimité costituzionala de chëstes leges provinciales dan la Curt costituzionala cina a trënta dis do súa publicaziun. ²⁴⁾

(5) Les leges provinciales dades dant tl coma 2 é sotmetüdes a referendum provinzial, regolè da na lege aposta de vigni Provinzia, canche la cincantejima pert di litadus o na cuinta pert di comëmbri dl Consëi provinzial se le damana tl tēmp de trëi mëisc do la publicaziun. La lege sotmetüda a referendum ne vëgn nia promulgada sce ara ne vëgn nia aprovada dala maioranza dles usc varëntes. ²⁴⁾

(6) Sce les leges é gnüdes aprovades a maioranza de dui terzi di comëmbri dl Consëi provinzial vëgn le referendum ma fat sce la domanda vëgn sotescrita da na chinejima pert dles porsones che à le dërt de tó pert ala lîta dl Consëi provinzial, tl tēmp de trëi mëisc do la publicaziun dles leges. ²⁴⁾

Articul 48

(1) Vigni Consëi provinzial vëgn lité cun lîta universalâ, direta y socrëta; al é metü adöm da trëntecinç aconsiadus y resta tla inciarîa por cin agn. I cin agn mët man cun le dé dles lîtes. Les lîtes vëgn tignides contemporaneamënter le medemo dé. Sce n Consëi provinzial vëgn lité danü denant che le tēmp sides fora, réstel tla inciarîa cina che i cin agn de chël nia lité danü é passà.

(2) La lege por la lîta dl Consëi provinzial de Balsan garantësc la rapresentanza dl grup linguistich ladin.

(3) Un n scagn dl Consëi provinzial de Trënt ti speta al raiun che tol ite i comuns de Moena, Soraga, Vich, Poza,

²⁴⁾ I comesc 2, 3, 4, 5 y 6 é gnüs injuntà dal articul 4, coma 1, lëtra v) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

Mazin, Ciampedel y Cianacei olache al é inciasè le grup linguistich ladin dles Dolomites de Fascia, y al ti vègn atribui aladò dles normes stabilides dala lege dada dant tl articul 47, coma 2.

(4) Les lîtes dl Consèi provincial nù vègn scrites fora dal President dla Provinzia y vègn tignides al plü adora en la quarta domènia dan y al plü tert en la secunda domènia do le passè di cin agn. Le decret sòn l'indiziun dles lîtes vègn publiché al plü tert carantecin dis dan le dé dles lîtes.

(5) La pröma sentada dl Consèi provincial nù vègn tignida tl tèmpe de vint dis do la proklamaziun di lità sòn convocaziun dl President dla Provinzia tla inciarìa. ²⁵⁾

Articul 48-bis

(1) I comèmbri dl Consèi provincial rapresentèia dōta la Provinzia. Denant che surantó sūa inciarìa mēssi dè joramēt de ester fedei ala Costituziun.

(2) I comèmbri dl Consèi provincial ne po nia gnì cherdà a respogne dles minunghes y dles usc dades jō tl eserzize de sūes funziuns. ²⁶⁾

Articul 48-ter

(1) Le Consèi provincial de Trènt lîta danter sū comèmbri le President, n Vizepresident y i SecreTERS.

(2) Le Consèi provincial de Balsan lîta danter sū comèmbri le President, dui Vizepresidenc y i SecreTERS. I Vizepresidenc vègn lità danter i aconsiadus che fej pert di grups linguistics pro chi che le President ne toca nia. Le President nominèia le Vizepresident cherdè a le sostituì tl caje d'assenza o de impedimēt.

(3) Ti pröms trènta mèisc d'ativité dl Consèi provincial de Balsan vègn le President lité danter i aconsiadus che fej pert dl grup linguistich todësch; por le tèmpe che vègn do vègn le President lité danter i aconsiadus dl grup linguistich

²⁵⁾ L'articul 48 é gnü remplazè dal articul 4, coma 1), lètra z) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

²⁶⁾ I articui 48/bis y 48/ter é gnüs injuntà dal articul 4, coma 1, lètra aa) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

talian. Cun le consëns dla maioranza di aconsiadus dl grup linguistich talian o todësch pol gnì lité por les periodes respetives n aconsidù dl grup linguistich ladin sciöche President.²⁶⁾

Articol 49

(1) Ai Consëis provinziai ti vëgnel apliché les disposiziuns di articui 31, 32, 34, 35 y 38, sce ares é compatibles.²⁷⁾

Articol 49-bis

(1) Le Consëi provincial po gnì descomponü canche al comët aziuns che va cuntra la Costituziun o violaziuns pesoçes cuntra la lege o canche al ne sostituësc nia la Junta o so President che à cometü de te' aziuns o violaziuns.

(2) Le Consëi provincial po ince gnì descomponü por rajuns de segurëza nazionala.

(3) La descomposiziun vëgn comanada cun decret motivé dl President dla Republica sön deliberaziun dl Consëi di ministri, do avëi aldì na Comisciun de deputac y senaturs, metüda adöm por les chestiuns regionales aladò dles modalitës stabilides dala lege dla Republica.

(4) Cun le medemo decret de descomposiziun vëgnel nominé na comisciun de trëi comëmbri, chiris fora danter i zitadins litabli tl Consëi provincial. Por la Provincia de Balsan mëss la comisciun se tignì ala consistënza di grups linguistics che fej fora la popolaziun de chësta Provincia. La comisciun lîta danter sù comëmbri le President che eserzitëia les inciaries dl President dla Provincia. La comisciun scrî fora les lîtes dl Consëi provincial nü tl tēmp de trëi mëisc y tol i provedimēnc de competenza dla Junta provinciala y chi che ne po nia gnì sburlà. Chisc perd sù a faziun sce ai ne vëgn nia ratificà dal Consëi provincial tl

²⁶⁾ I articui 48/bis y 48/ter é gnüs injuntà dal articol 4, coma 1, lëtra aa) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

²⁷⁾ L'articul 49 é gnü remplazè dal articol 4, coma 1, lëtra bb) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

tèmp de n mèis do sūa convocaziun.

(5) Le Consèi provincial nū vègn cherdè ite dala comisciun tl tèmp de vint dis do les lîtes.

(6) La descomposiziun dl Consèi provincial ne porta nia pro ala descomposiziun dl Consèi regional. I comèmbri dl Consèi provincial descomponù eserzitèia inant les funziuns de aconsiadù regional cina ala lîta dl Consèi provincial nū.

(7) Cun decret motivé dl Presidènt dla Republica y tla osservanza dles formes odüdes danfora dal coma 3, vègnel dè ordinn dla destituziun dl Presidènt dla Provincia lité cun usc universal y direta, sce al à cometü aziuns che va cuntra la Costituziun o de plü violaziuns pesoçes cuntra la lege. La destituziun po incè gnì comanada por rajuns de segurèza nazionala.²⁸⁾

Articol 50

(1) La Junta provinciala de Trènt é metüda adöm dal Presidènt, dal Vizepresidènt y dai assessurs. La Junta provinciala de Balsan é metüda adöm dal Presidènt, da dui Vizepresidènc y dai assessurs.

(2) La composiziun dla Junta provinciala de Balsan mëss se tignì ala consistènza di grups linguistics sciöche ai é rapresentà tl Consèi dla Provincia. I comèmbri dla Junta provinciala de Balsan che n'è nia tl Consèi vègn lità dal Consèi provincial instès cun la maioranza de dui terzi de sù comèmbri sön proposta de öna o de plü fraziuns a condiziun che al sides le consèns di aconsiadus dl grup linguistich di designà, tan inant che ai fej pert dla maioranza che sostègn la Junta provinciala. Un n Vizepresidènt é dl grup linguistich todèsch y l'ater dl grup linguistich talian. Le Presidènt dla Provincia chir fora le Vizepresidènt che le rapresentèia tl caje d'assènza o de impedimènt.

²⁸⁾ L'articul 49/bis é gnü injuntè dal articul 4, coma 1, lêtra cc) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(3) Al grup linguistich ladin ti pol gnì reconesciü la rapresentanza tla Junta provinziala de Balsan inçe sura la rapresentanza proporzionala fora. Ti caje che al é ma un n rapresentant ladin su te Consëi provinzial y che chësc vëgn lité tla Junta, mëssel renunzié ala inciaria de Presidënt o de Vizepresidënt dl Consëi provinzial.

(4) L'aprovaziun dla moziun de desfidënza ti confrunc dl Presidënt dla Provinzia lité cun usc universal y direta, y inçe la remozion o les demisciuns de chësc, porta ales demisciuns dla Junta y ala descomposiziun dl Consëi provinzial.²⁹⁾

Articul 51

(1) Al Presidënt y ai assessurs provinziai ti vëgnel apliché les desposiziuns dl articul 37, tan inant che ares é compatibles.³⁰⁾

Articul 52

(1) Le Presidënt dla Provinzia⁵⁾ rapresentëia la Provinzia.

(2) Al tol i provedimënc che va debojëgn y de prescia tl ciamp dla segurëza y dla igiena publica tl interès dles popolaziuns de dui o de plü comuns.

(3) Le Presidënt dla Provinzia⁵⁾ determinëia la repartiziun di ciamps de competënza danter i assessurs efetifs cun n decret aposta che mëss gnì publiché tl “Boletin Ofizial” dla Regiun.

(4) Al tol pert ales sentades dl Consëi di Ministri canche al vëgn tratè chestiuns che reverda la Provinzia.

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores “Presidënc dles Juntas provinziales” y “Presidënt dla Junta provinziala” remplazades dales parores “Presidënc dles Provinzies” y “Presidënt dla Provinzia”.

²⁹⁾ L'articul 50 é gnü remplazè dal articul 4, coma 1, lêtra dd) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

³⁰⁾ L'articul 51 é gnü remplazè dal articul 4), coma 1, lêtra ee) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

Articul 53

(1) Le Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ emanëia, cun n so decret, i regolamënc delibrà dala Junta.

Articul 54

(1) Ala Junta provinziala ti spétel:

- 1) la deliberaziun di regolamënc por l'esecuziun dles leges aprovades dal Consëi provinzial;
- 2) la deliberaziun di regolamënc tles materies che toma aladô dl regolamënt varënt tl podëi regulamentar dles Provinzies;
- 3) l'ativité aministrativa revardënta les chestiuns d'interès provinzial;
- 4) l'aministraziun dl patrimonie dla Provinzia y le control sön la gestiun de aziëndes speziales provinziiales por sorvisc publics;
- 5) la verda y le control sön les aministraziuns comunales, sön les istituziuns publiches d'assistënza y benefiziënza, sön i consorc y sön i atri ënc o istituç localai, cun la faculté aladô dla lege de sospëne y descompone i organs de chisc. Ti caji nominà dessura y canche les aministraziuns ne sciafiëia nia por val' rajun da menè inant súa ativité, ti spétel inçe ala Junta provinziala la nominaziun de comissars, cun l'oblianza de i chirì fora tla Provinzia de Balsan, tl grup linguistich che à la maioranza di aministradus tl organn plü representatif dl ënt.

I provedimënc straordinars nominà dessura ti resta rresservà al Stat, sce ai va debojëgn por rajuns de ordinn publich y canche ai reverda comuns cun na popolaziun sura i 20.000 abitanç;

- 6) les atres inciaries surandades ala Provinzia da chësc Statut o da d'atres leges dla Republica o dla Regiun;

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënc dles Junte provinziiales" y "Presidënt dla Junta provinziala" remplazades dales parores "Presidënc dles Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

- 7) l'adoziun, tl caje de prescia, de provedimënc de competënza dl Consëi da ti sotmëte al Consëi instës por la ratificaziun te súa pröma sentada suandëta.

TITUL III

APROVAZIUN, PROMULGAZIUN Y PUBLICAZIUN DLES LEGES Y DI REGOLAMËNC REGIONAI Y PROVINZIAI

Articul 55

(1) I dessëgns de lege aprovà dal Consëi regional o da chël provincial ti vëgn comunicà al Comissar dl Govern a Trënt, sce ara se trata dla Regiun o dla Provinzia de Trënt, y al comissar dl Govern a Balsan, sce ara se trata dla Provinzia de Balsan. I dessëgns de lege vëgn promulgà trënta dis do la comunicaziun, sce le Govern ne ti ai mëna nia indô respetivamënter al Consëi regional o a chël provincial cun l'osservaziun che ai va sura les competënzes respetives fora o che ai va cuntra i interesc nazionai o chi de öna dles döes Provinzies tla regiun.

(2) Sce le Consëi regional o chël provincial i aprovëia danü a maioranza assoluta de sù comëmbri ési promulgà, sce le Govern ne inviëia nia ia tl tëmپ de chinesc dé dala comunicaziun la chestiun de legitimité dan la Curt costituzionala, o de mirit, por contrast d'interesc dan les Óiamenes. Tl caje de pisima tol la Curt la dezijiun de che che la competënza é.

(3) Sce na lege vëgn detlarada de prescia dal Consëi regional o da chël provincial a maioranza assoluta di comëmbri respetifs, n'é la promulgaziun y la jüda en forza nia sotmetüdes ai terminns dà dant, sce le Govern é a öna.

(4) Les leges regionales y chëres provinciales vëgn promulgades respetivamënter dal Presidënt dla Regiun ⁸⁾ o dal Presidënt dla Provinzia ⁵⁾ y odüdes dal Comissar dl Govern competënt.

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënc dles Juntas provinciales" y "Presidënt dla Junta provinciala" remplazades dales parores "Presidënc dles Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

⁸⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

Articol 56

(1) Sce an arata che na proposta de lege vais cuntra la parité di dërc danter i zitadins di grups linguistics desvalis o cuntra les carateristiche etniches y culturales di grups instësc, po la maioranza di aconsiadus de un n grup linguistich tl Consëi regional o te chël provincial de Balsan damanè che al vëgnes lité por grups linguistics.

(2) Tl caje che la domanda de litaziun despartida ne vëgnes nia azetada o sce la proposta de lege vëgn aprovada scemia che dui terzi di comëmbri dl grup linguistich che l'à damanada ais lité decuntra, po la maioranza dl grup instës contestè la lege dan la Curt costituzionala tl tëmp de trënta dis da s'ua publicaziun, por les rajuns dades dant tl coma da denant.

(3) Le recurs n'à degöna faziun intardiënta.

Articol 57

(1) Les leges regionales y provinciales y i regolamënc regionai y provinciai vëgn publicà tl "Boletin Ofizial" dla Regiun tl test talian y todësch y va en forza le chinejimo dé do la publicaziun, fora che sce la lege scrî dant valch d'ater.

(2) Tl caje de pisima vëgn l'interpretaziun dla norma fata aladô dl test talian.

(3) N ejemplar dl "Boletin Ofizial" ti vëgn ortié al Comissar dl Govern.

Articol 58

(1) Tl "Boletin Ofizial" dla Regiun vëgn les leges y i decrec dla Republica che interessëia la Regiun ince publicà por todësch; chësc n'à degöna faziun sön s'ua jüda en forza.

Articol 59

(1) Les leges aprovades dai Consëis regionai y provinciai y i regolamënc emanà dala Junta regionala y da chëres provinciales mëss gnì publicà, sciöche notizia, te na seziun aposta dla Gasëta Ofiziala dla Republica.

Articol 60

(1) Cun lege regionala vëgnel regolè l'eserzize dla scomenciadia populara y le referendum por les leges regionales.³¹⁾

³¹⁾ L'articol 60 é gnü remplazè dal articol 4, coma 1, lëtra ff) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

TITUL IV

ËNC LOCALI

Articol 61

(1) Tl ordinamënt di ënc publics locai vëgnel scrit dant les normes por garantì la rapresentanza proporzionala di grups linguistics pro la costituziun de sù organns.

(2) Ti comuns dla Provinzia de Balsan à vigni grup linguistich le dërt de gnì rapresentè tla Junta comunala sce al é tl Consèi de comun almanco dui aconsiadus de chësc grup.

Articol 62

(1) Les normes sön la composiziun di organns colegiai di ënc publics locai tla Provinzia de Balsan garantësc la rapresentanza dl grup linguistich ladin.³²⁾

Articol 63

(1) Por l'eserzize dl dërt de lîta atif pro les lîtes di Consëis comunai dla Provinzia de Balsan vëgnel apliché les desposiziuns aladô dl ultimo coma dl articol 25.

Articol 64

(1) La regolamentaziun dl'organisaziun y dl funzionamënt di ënc publics che realisëia sù a ativité incé fora di confins dla Regiun ti speta al Stat.

Articol 65

(1) L'ordinamënt dl personal di Comuns vëgn regolè dai Comuns instësc, se tignin ai prinzipls generai che podarà gnì stabilis da na lege regionala.

³²⁾ L'articol 62 é gnü remplazè dal articol 4, coma 1, lêtra gg) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

TITUL V

DEMANE Y PATRIMONE DLA REGION Y DLES PROVINZIES

Articul 66

(1) Les strades, les autostrades, les ferates y les condütes dal'ega che é madër d'interès regional y che gnarà definides tles normes d'atuaziun de chësc Statut, fej fora le demane regional.

Articul 67

(1) I bosc de proprieté dl Stat tla Regiun, les mineores, les ciavares y les torbieres, canche la rajun de desponibilitè ti é gnüda tuta al proprietar dl terac, i frabicaç destinà a sëntes de ofizi publics regionai cun so aredamënt y i atri bëgns destinà a n sorvisc publich regional fej fora le patrimone indesponibl dla Regiun.

(2) I bëgns imobii dl patrimone dl Stat che é tla Regiun vëgn trasferis al patrimone dla Regiun.

(3) Tles normes d'atuaziun de chësta lege gnaràl scrit dant les modalitès por la surandada da pert dl Stat di bëgns nominà dessura.

(4) I bëgns imobii che é tla Regiun che n'é proprieté de degügn alda pro le patrimone dla Regiun.

Articul 68

(1) En corespognënza dles materies nöies atribuides ala competënza dles Provinzies surantol chëstes, tl raiun de so teritore, i bëgns y i dërc demaniai y patrimoniai de natöra imobiliara dl Stat y i bëgns y i dërc demaniai y patrimoniai dla Regiun, tut fora te vigni caje ci che reverda le demane militar, i sorvisc de carater nazional y les materies de competënza regionala.

TITUL VI

FINANZES DLA REGIUN Y DLES PROVINZIES

Articol 69

(1) Ala Regiun ti vëgnel zedü les entrades dles cutes ipotecares scudides te so raiun por i bëgns situà ilò.

(2) Implü ti vëgnel incé zedü ala Regiun les cuotes suandëntes dl rendimënt dles entrades tributares dl Stat scudides tl raiun regional dades dant chilò dessot:

- a) nü diejimi dles cutes sön les arpejuns y donaziuns y sön le valor netto global dles arpejuns;
- b) dui diejimi dla cuta sön le valor ajuntè, fora che chëra revardënta la importaziun, al netto di rembursamënc fac aladô dl articul 38/bis dl decret dl Presidënt dla Republica di 26 d'otober 1972, n. 633, y mudaziuns suandëntes;
- c) nü diejimi dles entrades dl jüch dl lotto, tut demez i davagns;
- d) 0,5 diejimi dla cuta sön le valor ajuntè revardënta l'importaziun scudida tl raiun regional.³³⁾

Articol 70

(1) Ales Provinzies ti val les entrades dla cuta statale, scudida ti raiuns respetifs, sön la forza eletrica adorada ilò.³⁴⁾

Articol 71

(1) Por les conzesciuns de de gran derivaziuns d'eghes publiches tla Provinzia, anfat por cí fin che ares é gnüdes o vëgn relasciades, ti zed le Stat ala Provinzia nü diejimi dla soma dl fit anual stabili dala lege.

Articol 72

(1) Les Provinzies po mëte sö cutes y tasses sön le turism.³⁵⁾

³³⁾ L'articul 69 é gnü remplazè dal articul 1 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

³⁴⁾ L'articul 70 é gnü remplazè dal articul 2 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

³⁵⁾ L'articul 72 é gnü remplazè dal articul 9 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

Articol 73

(1) La Regiun y les Provinzies à la faculté de istituì cun leges, vignöna tles materies de súa competënza, cutes en armonia cun i prinziips dl sistem tributar dl Stat.³⁶⁾

Articol 74

(1) La Regiun y les Provinzies à la faculté de dè fora imprësc interns garantis madër da ères instësses por investimënc te costruziuns de carater permanënt por na soma che ne dess nia ester plü alta dles entradas ordinares.

Articol 75

(1) Ales Provinzies ti vëgnel atribuì les cuotes suandëntes dl rendimënt dles entradas tributares dl Stat dades dant chilò dessot, scudides da vignöna te so raiun provincial:

- a) nū diejimi dles cutes de register y de bol y inçe dles tasses de conzesciun governativa;
- b) nū diejimi dles tasses de zircolaziun por i veicui imatricolà ti raiuns respetifs;
- c) nū diejimi dla cuta sön le consum de tabach por les venüdes sön i raiuns dles döes provincies;
- d) set diejimi dla cuta sön le valur ajuntè, fora de chëra sön la importaziun, al netto di rembursamënc facë aladò dl articol 38/bis dl decret dl Presidënt dla Republica di 26 d'otober 1972, n. 633, y mudaziuns suandëntes;
- e) cater diejimi dla cuta sön le valur ajuntè revalidanta la importaziun scudida tl raiun regional, da partì sö tla proporziun dl 53% ala Provinzia de Balsan y dl 47% ala Provinzia de Trënt;
- f) nū diejimi dl rendimënt dla cuta de frabicaziun sön le benzinn, sön i öri da gas por autotraziun y sön i gasc da petröre licuig por autotraziun dà fora dales fossenares ti raiuns dles döes provincies;

³⁶⁾ L'articul 73 é gnü remplazè dal articol 10) dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

g) nù diejimi de dotes les atres entradas de cutes statales, diretes o indiretes, denominades cochemai, laprò inçe la cuta locala sòn i rendimènc, tut fora chëra che ti speta ala Regiun o a d'atri ënc publics.

(2) Pro l'amunta dles cuotes nominades dessura vëgnel inçe aratè les entradas che reverda le raiun provincial y che é gnüdes trates ite por l'atuaziun de desposiziuns legislatives o amministratives da ofizi fora dl raiun dles provinzie respetives.³⁷⁾

Articul 76 –77

38)

Articul 78

(1) Acioche les Provinzie autonomes sides tla condiziun finanziaria d'arjunje sù fins y d'ademplì les funziuns stabilides dala lege, ti vëgnel dè na cuota nia sura i cater diejimi dl rendimènt dla cuta sòn le valur ajuntè relativa ala importaziun scudida tl raiun regional, da partì sò tla proporziun dl 47% ala Provincia de Trènt y dl 53% ala Provincia de Balsan. La zesciun vëgn fata zënza lian de destinaziun a fins determinà, lascian avarèi la desposiziun dl articul 15 dl statut y dla norma d'atuaziun relativa.

(2) Por la determinaziun de chësta cuota vëgnel tut en conscidraziun, aladò di parametri dla popolaziun y dl raiun, inçe les spëises por i intervènc generai dl Stat desponüs tla pert restanta dl raiun nazional ti medemi cíamps de competënza dles provinzie. La cuota gnarà stabilida vigni ann a öna dal Govern y dal Presidènt dla Provincia.^{5) 39)}

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidènc dles Juntas provinciales" y "Presidènt dla Junta provinciala" remplazades dales parores "Presidènc dles Provinzie" y "Presidènt dla Provincia".

³⁷⁾ Remplazè dal articul 3 dla L. di 30 de novèmber 1989, n. 386.

³⁸⁾ Aladò dl articul 3 dla L. di 30 de novèmber 1989, n. 386, remplazèia l'articul 75 i articuli 75, 76 y 77 da denant.

³⁹⁾ L'articul 78 é gnü remplazè dal articul 4 dla L. di 30 de novèmber 1989, n. 386.

Articol 79

(1) L'articul 119, coma 3, dla Costituziun vëgn incè apliché ales Provinzies autonomes de Trënt y de Balsan.

Articol 80

(1) Les Provinzies à competënza legislativa, ti lims stabilis dal articul 5, tla materia de finanza locala. ⁴⁰⁾

Articol 81

(1) Por ti jì adincuntra ai bojëgns dl bilinguism po la Provinzia de Balsan ti assegné ai Comuns na cuota de integraziun.

(2) Acioche i comuns sides tla condiziun finanziaria d'arjunje sù fins y d'adempli les funziuns stabilides dales leges, ti fej les Provinzies de Trënt y de Balsan avèi ai comuns instësc mesi finziars adeguà, da concordè danter le Presidënt dla Provinzia relativa y na rapresentanza unitara di comuns de chë Provinzia. ⁴¹⁾

Articol 82

(1) La Regiun y les Provinzies colaborëia por azertè les cutes statales sön i davagns dles porsones che à so domizil fiscal ti raiuns respetifs.

(2) Por chësc fin à la Junta regionala y les Junte provinciales la faculté de ti lascè al savèi ai ofizi finziars dl Stat tla Regiun y tles Provinzies, cina ai 31 de dezëmber dl ann denant che al tomes le terminn por l'azertamënt, dac, fac y elemënc de importanza por la determinaziun de n majer davagn sotmetü a cuta, presentan vigni documentaziun adatada por la desmostre.

(3) I ofizi finziars dl Stat tla Regiun y tles Provinzies mëss ti lascè al savèi ales Junte respetives i provedimënc tué aladô dles informaziuns che ai à ciafè da d'ères. ⁴²⁾

⁴⁰⁾ L'articul 80 é gnü remplazè dal articul 7 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

⁴¹⁾ Le coma 2 é gnü remplazè dal articul 8 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386, y é gnü dedô modifiché dal articul 4, coma 1, lëtra hh) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

⁴²⁾ L'articul 82 é gnü remplazè dal articul 11 dla L. di 30 de novëmber 1989, n. 386.

Articol 83

(1) La Regiun, les Provinzies y i Comuns à n so bilanz por l' eserzize finanziar che corespogn al ann dl calënder.

Articol 84

(1) I bilanc arjignà dala Junta regionala o da chëra provinziala y i cunc consuntifs adöm ala relaziun dla Junta instëssa, vëgn aprovà respetivamënter cun lege regionala o provinziala.

(2) La litaziun di singui capitui dl bilanz dla Regiun o dla Provinzia de Balsan vëgn tignida do grups linguistics sön domanda dla maioranza de n grup linguistich.

(3) I capitui dl bilanz che n' à nia ciafè la maioranza dles usc de vigni grup linguistich ti vëgn metüs dant tl tëmp de trëi dis a na comisciun de cater aconsiadus regionai o provinziai, litada dal Consëi al mëteman dla legislatöra y por dōta la dorada de chësta, cun na composiziun paritetica danter i dui majeri grups linguistics y aladō dla designaziun de vigni grup.

(4) La comisciun nominada tl coma da denant mëss stabili tl tëmp de chinesc dé, cun na dezijiun liënta por le Consëi, la denominaziun definitiva di capitui y l' amunta di stanziamënc relatifs. La dezijiun vëgn tuta a maioranza scëmpla y les usc de vigni aconsiadù vel anfat.

(5) Sce al ne vëgn nia arjunt tla comisciun la maioranza sön na proposta finala ti ortiëia le Presidënt dl consëi regional o de chël provinzial, tl tëmp de set dis, le proiet dl bilanz y dōtes les ates y i verbai revardënc la discussiun fata tl Consëi y tla comisciun, ala seziun autonoma de Balsan dl Tribunal regional de iustizia aministrativa che mëss tó, tl tëmp de trënta dis, na dezijiun cun sentënza arbitrara sön la denominaziun di capitui nia aprovà y sön l' amunta di stanziamënc relatifs.

(6) La prozedöra nominada chilò dessura ne vëgn nia aplicada ai capitui d' entrada, ai capitui de spëisa che contëgn stanziamënc da scrì ite aladō de desposiziuns de lege aposta por n' amunta determinada danfora por l' ann finanziar y ai capitui che reverda spëises ordinares de funzionamënt por i organs y i ofizi dl ënt.

(7) Les dezijiuns aladô di comesc 4 y 5 de chësc articul ne po nia gnì contestades y al ne po nia gnì fat recurs dan la Curt costituzionala.

(8) Por i capitui definis cun la prozedöra dada dant ti comesc da denant po la lege d'aprovaziun dl bilanz gnì sburlada derevers o contestada dal Govern ma por rajuns de ilegitimité revardëntes violaziuns dla Costituziun o de chësc Statut.

(9) Por l'aprovaziun di bilanz y di cunc consuntifs dla Regiun ôl ester la usc consenziënta dla maioranza di aconsiadus dla Provinzia de Trënt y de chi dla Provinzia de Balsan. Sce chësta maioranza ne vëgn nia arjunta él n organn a nivel regional che l'aprovëia. Chësc organn ne po nia mudé les dezijiuns sön i capitui dl bilanz eventualmënter contestà aladô de cí che é odù danfora dai comesc 3, 4 y 5 de chësc articul y definis do la prozedöra indicada ilò.

Articul 85

(1) Tan dî che i barac de produc cun stac foradecà é sotmetüs a limitaziuns y a autorizaziuns da pert dl Stat à la Regiun la faculté d'autorisé afars de chësta sort ti lims fac fora deboriada danter le Govern y la Regiun.

(2) TI caje de barac cun stac foradecà sön la basa de contingënc che reverda l'economia dla Regiun ti gnaral assegné a chësta na cuota dl contingënt de importaziun y d'esportaziun che sarà da fà fora deboriada danter le Govern y la Regiun.

Articul 86

(1) Les desposiziuns generales sön le control dla valüta emanades dal Stat vel ince tla Regiun.

(2) Le Stat destinëia impò por i bojëgns de importaziun dla Regiun na pert dla desfarënzia ativa danter les valütes che vëgn ite dales esportaziuns dl Trentin-Südtirol y chëres adorades por les importaziuns.

TITUL VII RAPORĆ DANTER STAT, REGIUN Y PROVINZIA

Articul 87

(1) Tl raiun regional vëgnel metü sö n Comissar dl Govern por la Provinzia de Trënt y n Comissar dl Govern por la Provinzia de Balsan. A chisc ti spétel da:

- 1) coordiné, a öna cun les directives dl Govern, l'eserzize dles funziuns dl Stat tla Provinzia y controlè l'ativité di ofizi respetifs, tut fora chi dl'aministrazion dla iustizia, dla defenüda y dles ferates;
- 2) controlè l'eserzize da pert dles Provinzies y di atri ënc publics locai dles funziuns che ti é gnüdes surandades dal Stat y ti comuniché osservaziuns eventuales al Presidënt dla Provinzia ⁵⁾
- 3) adempli les ativîtês iuridiches che ti spetâ denant al prefet, sce ares ne ti é nia gnüdes surandades da chësc Statut o da d'atres leges a organss dla Regiun y dles Provinzies o a d'atri organss dl Stat.

(2) Le Comissar dl Govern a Trënt eserzitëia les funziuns dades dant tl n. 2 dl coma da denant ti confruncé dla Regiun y dles atres aministrazions publiches che à competënza sön döt le raiun regional.

Articul 88

(1) Le Comissar dl Govern se fistidiëia de mantignì l'ordinn publich, de chël che al é responsabl dan dal Minister por l'intern.

(2) Por chësc fin pol se sorvì di organss y dles forzes de polizia dl Stat, damanè l'adoranza de d'atres forzes armades aladô dles leges en forza y tó i provedimënc odüs danfora tl articul 2 dl test unich dles leges de segurëza publica.

(3) Les funziuns surandades al Ministêr dl intern dales leges en forza resta impé.

⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lêtra b) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënc dles Juntas provinciales" y "Presidënt dla Junta provinciala" remplazades dales parores "Presidënc dles Provinzies" y "Presidënt dla Provinzia".

TITUL VIII
ORGANIGRAMS DL PERSONAL DI OFIZI STATAI
TLA PROVINZIA DE BALSAN

Articol 89

(1) Por la Provinzia de Balsan vëgnel metü sö, aladô dles carieres, organigrams por le personal zivil dles aministrazions statales che à ofizi tla provinzia. Chisc organigrams vëgn metüs sö aladô di organics dl personal de chisc ofizi, sciöche stabilis – sce al va debojëgn – cun desposiziuns aposta.

(2) Le coma da denant ne vëgn nia apliché por les carieres directives dl'Aministrazion zivila dl intern, por le personal dla segurëza publica y por chël aministratif dl Ministêr dla defenüda.

(3) I posc ti organigrams nominà tl coma 1, conscidrà aladô dl'aministrazion y dla cariera é rëservà ai zitadins de vignun di trëi grups linguistics, en relaziun ala consistënza di grups instësc, sciöche ara resultëia dales detlaraziuns de portignënza dades jö en gaujiun dla cumpëda ofiziala dla popolaziun.

(4) L'atribuziun di posc rëservà ai zitadins de lingaz todësch y ladin gnarà fata de gre en gre, çina che les cuotes nominades tl coma da denant vëgn arjunte tres assunziuns nöies te chi posc che gnarà lëdi por val' rajun ti singui organigrams.

(5) Aladô dl coma 1 ti vëgnel garantì al personal di organigrams la stabilité de sënta tla provinzia, tut fora chi che alda pro aministrazions o carieres por chères che al va debojëgn de trasferimënc por rajuns de sorvisc y por la formaziun dl personal.

(6) I trasferimënc dl personal de lingaz todësch mëss te vigni caje stè ite tl lim dl diesc porcënt di posc che al ocupëia indöt.

(7) Les desposiziuns sön la rëservaziun y la repartiziun proporzionala danter i grups linguistics talian y todësch di posc dan man tla Provinzia de Balsan vel inçe por le personal

de signoria iudichënta y inrescënta. Al ti vëgn garantì la stabilité de sënta tla provinzia ai magistrac dl grup linguistich todësch, lascian impé les normes dl ordinamënt iudiziar sön les incompatibilitês. I criters por l’assegnaziun di posc resservà ai zitadins de lingaz todësch, stabilis tl coma 4 de chësc articul, vëgn ince aplicà al personal dla signoria tla Provinzia de Balsan.

TITUL IX ORGANNS DLA IURISDIZIUN

Articul 90

(1) Tl Trentin-Südtirol vëgnel istituì n Tribunal regional de iustizia aministrativa cun na seziun autonoma por la Provinzia de Balsan, aladò dl ordinamënt che gnarà stabili por chësc.

Articul 91

(1) I comëmbri dla seziun por la Provinzia de Balsan aladò dl articul 90 de chësc Statut mëss aldì tl medemo numer pro i dui majeri grups linguistics.

(2) Mec i comëmbri dla seziun vëgn nominà dal Consëi provincial de Balsan.

(3) Sciöche Presidënc dla seziun se barata jö por tëmps lunc anfat, n vicare de lingaz talian y n vicare de lingaz todësch assegnà al collegium. Le Presidënt vëgn nominé fora di magistrac de cariera che é tl collegium, cun decret dl Presidënt dla Republica sön proposta dl Presidënt dl Consëi di Ministri.

(4) Tl caje de parité de usc é la usc dl Presidënt dla Seziun chëra determinëta, fora che por i recursc contra i provedimënc aministratifs che ofënn le prinzip d’avalianza danter i grups linguistics y la prozedöra d’aprovaziun di bilanc regionai y provincialai.

Articol 92

(1) Sce an arata che les ates aministratives di ënc y di organs dl'aministrazion publica che à súa sënta tla Regiun ne respetes nia le prinzip d'avalianza di zitadins te súa portignënza a n grup linguistich, pores gnì contestades dai aconsiadus regionai o provinziai dan la seziun autonoma de Balsan dl Tribunal regional de iustizia aministrativa; sce ara se trata de provedimënc di Comuns tla Provinzia de Balsan po le recurs inçe gnì fat dai aconsiadus comunai de chë provinzia, a condiziun che la violaziun vëgnes reconesciüda dala maioranza de chël grup linguistich dl Consëi de Comun che se sënt ofenü te sües rajuns.

(2) Sce an arata che les ates aministratives dades dant tl coma 1 ofënes le prinzip d'avalianza danter i zitadins de lingaz talian, ladin, mochen y zimber, acíasà tla Provinzia de Trënt, spo pores gnì contestades dan le Tribunal regional de iustizia aministrativa de Trënt dai aconsiadus regionai o provinziai y, tl caje de provedimënc di comuns, inçe dai aconsiadus comunai di comuns di païsc ladins, mochens y zimbri, a condiziun che la violaziun sides reconesciüda da n cuinto dl consëi comunal. ⁴³⁾

Articol 93

(1) N aconsiadù dl grup linguistich todësch dla Provinzia de Balsan fej pert dles seziuns dl Consëi de Stat inciariades di iudizi d'apel sön les dezijiuns dla seziun autonoma de Balsan dl Tribunal regional de iustizia aministrativa aladô dl articol 90 de chësc Statut.

Articol 94

(1) Dla nominaziun, dla pordüda dl mandat, dla revocaziun, dla destituziun dal ofize di vicari y di vizevicari de pêsc se fistidiëia le Presidënt dla Regiun ⁸⁾ sön delegaziun dl Presidënt dla Republica, respetan les atres desposiziuns te chësc ciamp stabilides dal ordinamënt iudiziar.

⁸⁾ Cun l'articol 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

⁴³⁾ Le coma 2 é gnü injuntè dal articol 4, coma 1, lëtra ii) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(2) L'authorisaziun al eserzize dles funziuns de scrivàn de Signoria y de pedel d'ofize pro i ofizi di vicari de pêsc ti vëgn dada dal Presidënt dla Regiun⁸⁾ ales porsones che ademplësc les condiziuns scrites dant dal ordinamënt iudiziar.

(3) Le Presidënt dla Regiun se fistidiëia inçe dla revocaziun y dla sospenjiun temporana dl'authorisaziun ti caji preodüs dal ordinamënt iudiziar.

(4) Por la nominaziun a vicare de pêsc, vizevicare de pêsc, scrivàn de Signoria y pedel d'ofize vëgnel ghiré ti comuns dl raiun dla Provinzia de Balsan na bona conescënza di lingac talian y todësch.⁴⁴⁾

Articul 95

(1) La verda sön i ofizi di vicari de pêsc vëgn eserzitada dales Junes provinciales.⁴⁴⁾

Articul 96

(1) Ti comuns partis sö te païsc o fraziuns pol gnì istituì cun lege provinciala ofizi de vicare de pêsc destacà.⁴⁴⁾

TITUL X

CONTROL DLA CURT COSTITUZIONALA

Articul 97

(1) Lascian avarëi les desposiziuns di articui 56 y 84, comesc 6 y 7, de chësc Statut po la lege regionala o provinciala gnì contestada dan la Curt costituzionala por violaziun dla Costituziun o de chësc Statut o dl prinzip de parité danter i grups linguistics.

(2) La contestaziun po gnì fata dal Govern.

(3) La lege regionala po inçe gnì contestada da un di Consëis provinciali dla Regiun, la lege provinciala dal Consëi regional o dal ater Consëi provincial dla Regiun.

⁴⁴⁾ Óiara articul 6 dl Decret Legislatif di 16 de merz 1992, n. 267.

Articol 98

(1) Les leges y les ates che à valor de lege dla Republica po gnì contestades dal Presidënt dla Regiun ⁸⁾ o da chël dla Provinzia ⁴⁵⁾, do na deliberaziun dl Consëi regional o provincial, por violaziun de chësc Statut o dl prinzip de sconanza dles mendranzes linguistiches todëscia y ladina.

(2) Sce le Stat röia ite cun na súa mosöra tl ciamp de competënza assegné da chësc Statut ala Regiun o ales Provinzies, po la Regiun o la Provinzia respetivamënter interessada fà recurs pro la Curt costituzionala por regolamënt de competënza.

(3) La proposta de recurs vëgn fata dal Presidënt dla Regiun ⁸⁾ o da chël dla Provinzia ⁴⁵⁾ do na deliberaziun dla Junta regionala o provinciala.

(4) N ejemplar dl'ata de contestaziun y dl recurs por conflit de competënzes ti mëss gnì ortié al Comissar dl Govern a Trënt, sce ara se trata dla Regiun o dla Provinzia de Trënt, y al Comissar dl Govern de Balsan, sce ara se trata dla Provinzia de Balsan.

TITUL XI

ADORANZA DL LINGAZ TODËSCH Y DL LINGAZ LADIN

Articol 99

(1) Tla Regiun é le lingaz todësch parifiché a chël talian che é le lingaz ofizial dl Stat. Le lingaz talian tira dant tles ates de carater legislatif y canche chësc Statut vëiga danfora na redaziun te dui lingac.

⁸⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidënt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidënt dla Regiun".

⁴⁵⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lëtra ll) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, é les parores "o da chël dla junta provinciala" gnüdes remplazades dales parores "o da chël dla Provinzia".

Articol 100

(1) I zitadins de lingaz todësch dla Provinzia de Balsan à la rajun d'adore so lingaz ti raporé cun i ofizi iudiziars y cun i organns y ofizi dl'aministraziun publica tla provinzia o che à competënza regionala, sciöche inçe cun i conzescionars di sorvisc de interès publich eserzità tla provinzia instëssa.

(2) Tles sentades di organns colegiai dla Regiun, dla Provinzia de Balsan y di ënc locai te chësta provinzia pol gnì adore le lingaz talian o le lingaz todësch.

(3) I ofizi, i organns y i conzescionars dà dant tl coma 1 adora tla corespognënza y ti raporé a usc le lingaz dl damanant y respogn tl lingaz adore tles ates che é gnüdes inviades ia da n ater organn o ofize; sce la corespognënza pëia ia d'ofize, vëgnel adore le lingaz che vëgn aratè chël dl zitadin destinatari.

(4) Ater co ti caji preodüs espressivamënter – y ater co tla regolamentaziun cun normes d'atuaziun di caji dl'adoranza de trami dui i lingac adöm tles ates destinades ala comunité di zitadins, tles ates individuales destinades a n'adoranza publica y tles ates destinades a de plü ofizi – vëgnel reconesciü ti atri caji l'adoranza despartida de un o dl ater lingaz. Al resta l'adoranza dl su lingaz talian ti ordinamënc de sort militara.

Articol 101

(1) Tla Provinzia de Balsan mëss les aministraziuns publiches adore, ti confrunc di zitadins de lingaz todësch, inçe la toponomastica todëscia, sce la lege provinciala à constatè che al esist na denominaziun todëscia y sce ara à aprovè súa diziun.

Articol 102

(1) Les popolaziuns ladines y chères mochenes y zimbres di comuns de Fierozzo, Frassilongo, Palù del Fersina y Luserna à le dèrt ala valorisaziun de sùes scomenciadies y de sùes ativitès culturales, de stampa y dl tēmp lēde, sciōche inće al respet dla toponomastica y dles tradiziuns dles popolaziuns instēsses.

(2) Tles scores di comuns dla Provinzia de Trēnt olache al vėgn rajonè ladin, mochen o zimber, vėgnel garanti l'insegnamēnt dl lingaz y dla cultura ladina o todēscia.⁴⁶⁾

TITUL XII DESPOSIZIUNS FINALES Y TRANSITORES

Articol 103

(1) Por les mudaziuns de chēsc Statut vėgnel tignì ite la prozedōra scritta dant dala Constituziun por les leges costituzionales.

(2) La scomenciadia por les mudaziuns de chēsc Statut ti speta inće al Consēi regional sōn proposta di Consēis dles Provinzies autonomes de Trēnt y de Balsan, do la deliberaziun concordēnta dl Consēi regional.

(3) I proieć de mudaziun de chēsc Statut de scomenciadia governativa o parlamentara ti vėgn comunicà dal Govern dla Republica al Consēi regional y ai Consēis provinziai che porta a espresciun sūa minunga tl tēmp de dui mēisc.

(4) Les mudaziuns dl Statut aprovađes n'ė te vigni caje nia sotmetūdes a referendum nazional.⁴⁷⁾

Articol 104

(1) Tl respet dla desposiziun dl articol 103 po les normes dl titul VI y chères dl articol 13 gnì mudades cun lege ordinaria dl Stat sōn domanda concordēnta dl Govern y, aladō dles competēnzes, dla Regiun o dles dōes Provinzies.⁴⁸⁾

⁴⁶⁾ L'articol 102 é gnū remplazè dal articol 4, coma 1, lētra mm) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

⁴⁷⁾ L'articol 103 é gnū remplazè dal articol 4, coma 1, lētra nn) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

⁴⁸⁾ Le coma 1 é gnū modifiché dal articol 4, coma 1, lētra oo) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2.

(2) Les desposiziuns ti articui 30 y 49 che reverda la mudaziun dl Presidënt dl Consëi regional y de chël dl Consëi provincial de Balsan po gnì mudades cun lege ordinaria dl Stat sòn domanda concordènta dl Govern y respetivamënter dla Regiun o dla Provinzia de Balsan.

Articul 105

(1) Tles materies atribuides ala competënza dla Regiun o dla Provinzia vëgnel apliché les leges dl Stat cina che al ne vëgn nia desponü atramënter cun leges regionales o provinciales.

Articul 106

(1) Cina che al ne vëgn nia stabili atramënter cun lege provinciala vëgnel apliché inant tles materies passades dala competënza dla Regiun a chëra dles Provinzies les leges regionales varëntes canche al é jü en forza la lege costituzionala di 10 de novëmber 1971, n. 1.

Articul 107

(1) Les normes d'atuaziun de chësc Statut gnarà emanades cun decrec legislatifs, do avëi aldì na comisciun paritetica metüda adöm da dodesc comëmbri, sis de chisc en rapresentanza dl Stat, dui dl Consëi regional, dui dl Consëi provincial de Trënt y dui de chël de Balsan. Trëi comëmbri mëss ester dl grup linguistich todësch.

(2) Tl gremium dla comisciun aladô dl coma da denant vëgnel istituì na comisciun speziala por les normes d'atuaziun che reverda les materies atribuides ala competënza dla Provinzia de Balsan, metüda adöm da sis comëmbri, trëi de chisc en rapresentanza dl Stat y trëi dla Provinzia. Un di comëmbri en rapresentanza dl Stat mëss fà pert dl grup linguistich todësch; un de chi en rapresentanza dla Provinzia mëss fà pert dl grup linguistich talian.

Articul 108

(1) Fora che ti caji odüs danfora espressivamënter gnarà i decrec legislatifs che contëgn les normes d'atuaziun dl Statut emanà tl tēmp de dui agn da canche al é jü en forza la lege costituzionala di 10 de novëmber 1971, n. 1.

(2) Sce les comisciuns aladô dl articul da denant n' à ti pröms dejedot mëisc nia dè jö de plëgn o en pert sües minunghes definitives sön les postes dles normes d'atuaziun, emanarà le Govern ti sis mëisc do i decrec relatifs zënza tignì cunt dla minunga dles comisciuns.

(3) Cun normes d'atuaziun da emanè tl tēmp de n ann dala data de jüda en forza dla lege costituzionala di 10 de novēber 1971, n. 1, vëgnel determiné i bëgns che passa, aladô dl articul 68 de chësc Statut, ales Provinzies y inçe les modalitēs por la surandada de chisc bëgns.

Articul 109

(1) Cun normes d'atuaziun da emanè tl tēmp de n ann da canche al é jü en forza la lege costituzionala di 10 de novēber 1971, n. 1, vëgnel dè dant i bëgns dl patrimoine storich y artistich d'interēs nazional, stlüc fora dala competēza provinziala aladô dl articul 8, n. 3, de chësc Statut.

(2) Tl medemo lim de tēmp vëgnel emanè les normes d'atuaziun dl articul 19 de chësc Statut.

(3) Sce les normes aladô di comesc da denant n' ess nia da gnì emanades tl lim de tēmp stabili, po les Provinzies surantó, cun lege, les funziuns aministratives relatives.

Articul 110

(1) La data de scomenciamēt y les modalitēs tecniches por l'aplicaziun dles normes tla materia finanziaria contignüdes tla lege costituzionala di 10 de novēber 1971, n. 1, che integrëia y müda les desposiziuns dla lege costituzionala di 26 de forà 1948, n. 5, vëgn stabilides cun normes d'atuaziun da emanè atira en relaziun al passaje dles funziuns ales Provinzies y te vigni caje mai do le terminn dè dant tl coma 1 dl articul 108 de chësc Statut.

Articul 111

(1) En relaziun al trasferimēt de competēzes dala Regiun ales Provinzies, stabili dala lege costituzionala di 10 de novēber 1971, n. 1, vëgnel desponü le passaje di ofizi y dl personal dala Regiun ales Provinzies cun decret dl Presidēt dla Regiun ⁸⁾, do avëi aldì la Junta provinziala

⁸⁾ Cun l'articul 4, coma 1, lëtra a) dla lege costituzionala di 31 de jenà 2001, n. 2, vëgn les parores "Presidēt dla Junta regionala" remplazades dales parores "Presidēt dla Regiun".

interessada. La posiziun iuridica y le tratamënt economic dl personal trasferì mëss gnì mantignis y al mëss gnì tignì cunt di bojëgns familiars, dla residënza y dl grup linguistich di dependënc.

Articol 112

(1) Cun convenziuns danter la Regiun y la Provinzia interessada vëgnel fistidié dla regolamentaziun dl pëis finanziair che vëgn da imprësc passifs por de plü agn tuç sò por competënzes che é passades dala Regiun ala Provinzia cun la lege costituzionala di 10 de novëmber 1971, n. 1. Ala medema manira vëgnel inçe regolè i atri raporç patrimoniai y finanziairs.

Articol 113

(1) Les desposiziuns dla lege dla Provinzia de Balsan di 5 de jenà 1958, n. 1, che reverda l'assistënza a studënc universitars ne vëgn nia azicades, ater co por ci che reverda le podëi dla Provinzia de ajornè i lims de valor y de mudé la cumpëda di contribuç de stüde.

Articol 114

(1) La traduziun tl lingaz todësch de chësc test unich che reverda le Statut spezial dla Regiun Trentin-Südtirol gnarà publicada tl "Boletin Ofizial" dla Regiun.

Articol 115

(1) Les desposiziuns aladô dl articol 25, comesc 2 y 4, de chësc Statut vëgn aplicades dala pröma tomada dl Consëi regional tla inciaria tl momënt dla jüda en forza dla lege costituzionala di 10 de novëmber 1971, n.1.

Odü:

Le Presidënt dl Consëi di Ministri
ANDREOTTI

Notizies : _____

Notizies : _____
